

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Markéta KŘÍŽKOVÁ

**VYBRANÉ DŮSLEDKY ÚTLUMU
TĚŽBY UHLÍ NA ROZVOJ OBCÍ
FRÝDECKO-MÍSTECKA**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.

Olomouc 2017

Bibliografický záznam

- Autor (osobní číslo):** Markéta Křižková (R14660)
- Studijní obor:** Učitelství geografie pro SŠ (kombinace Bi-Z)
- Název práce:** Vybrané důsledky útlumu těžby uhlí na rozvoj obcí Frýdecko-Místecka
- Title of thesis:** The selected implications of mining reduction on community development in the area of Frydek-Mistek
- Vedoucí práce:** doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.
- Rozsah práce:** 63 stran
- Abstrakt:** Předmětem bakalářské práce je charakteristika dopadů útlumu těžby ve vybraných obcích na Frýdecko-Místecku. Část práce se věnuje fyzicko-geografické charakteristice zájmového území. V další části práce je uvedena historie těžby černého uhlí v zájmovém území a popsán proces útlumu. Zbývá část je věnována vybraným důsledkům útlumu těžby na trh práce v regionu, na rozvoj obcí, změnám v jejich rozpočtech a v krajině.
- Klíčová slova:** Frýdecko-Místecko, černé uhlí, útlum těžby, trh práce, rozvoj obcí, rekultivace
- Abstract:** The topic of this bachelor theses is a characteristic of the impacts of the reduction of mining in selected town in the Frydek-Mistek area. A part of the work is focused on physical-geographic characteristic of the area. The history of black coal mining in the selected area and the description of

the reduction of the mining processes are included in another part. The rest of the work is dedicated to selected consequences of the reduction of the mining activity on the job market in the region, on the development of towns, the changes in their budgets and in the environment.

Keywords:

Frydek-Mistek area, black coal, reduction of the mining processes, job market, development of towns, reclamation

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Vybrané důsledky útlumu těžby uhlí na rozvoj obcí Frýdecko-Místecka“ vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Olomouci dne 3. 5. 2017

Podpis

Děkuji doc. RNDr. Ireně Smolové, Ph.D., za cenné rady, připomínky a čas, který mi věnovala při vedení bakalářské práce. Mé poděkování patří též Matěji Kaločovi za pomoc při tvorbě map. Také děkuji své rodině, která mě ve studiu podporuje.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta KŘÍŽKOVÁ**
Osobní číslo: **R14660**
Studijní program: **B1501 Biologie**
Studijní obory: **Geografie**
Biologie
Název tématu: **Vybrané důsledky útlumu těžby uhlí na rozvoj obcí
Frýdecko-Míšecka**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je charakterizovat vybrané ekonomické důsledky útlumu těžby uhlí v zájmovém regionu vybraných obcí na Frýdecko-Míšecku. Autorka bude vycházet ze studia územně-plánovací dokumentace, výročních zpráv, rozpočtů obcí a vlastního šetření na úrovni vybraných obcí Frýdecko-Míšecka. V úvodu práce bude zpracována rešerše odborné literatury a realizovaných výzkumů v zájmovém území.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 5 000 - 8 000 slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BETZ, M., FARREN, M., LOBAO, L., PARTRIDGE, M. D.: Coal Mining, Economic Development, and the Natural Resource Curse. 2014.
https://mpr.ub.uni-muenchen.de/58016/3/MPRA_paper_58016.pdf
DEMEK, J., MACKOVČIN, P. eds.: Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny. Brno: AOPAK ČR, 2006.
DOMBROVSKÝ, Z. a kol.: Města a uhlí: hornické tradice partnerských měst Havířov a Jastrzębie-Zdrój. 1. vyd. Havířov: Statutární město Havířov, 2012.
DVOŘÁČEK, J., MARTJAKOVA, O. V. eds.: Restructuring the coal mining industry: an interdisciplinary approach. Ostrava: Montanex, 2013.
KYNICKÝ, J. a kol.: Zajišťování a likvidace vybraných hlavních nebo starých důlních děl po těžbě černého uhlí v ostravsko-karvinském revíru. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2012.
LATZKO, D. A.: Coal Mining and Regional Economic Development in Pennsylvania, 1810-1980.
<http://www2.york.psu.edu/dxl31/research/articles/coal.pdf>
MIKOLÁŠ, M. a kol.: Těžba uhlí a posthornická krajina v česko-polském pohraničí. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 2014.
PEŠEK, J., SIVEK, M.: Uhlonosné pánve a ložiska černého a hnědého uhlí České republiky. Praha: Česká geologická služba, 2012.
SMOLOVÁ, I. Těžba nerostných surovin na území ČR a její geografické aspekty. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008.
SMOLOVÁ, I., SVOBODA, M.: Těžba nerostných surovin v ČR jako jeden z faktorů regionálního rozvoje. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) XVI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků. Brno: Masarykova univerzita, 2013.

Vedoucí bakalářské práce: doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 11. října 2016
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2017

L.S.

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 11. října 2016

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíle práce	10
3	Metodika práce	11
4	Rešerše literatury	13
5	Vymezení zájmového území.....	15
6	Fyzickogeografická charakteristika	17
6.1	Geologická stavba a vývoj území	17
6.2	Geomorfologické poměry území.....	17
6.3	Klimatické poměry.....	23
6.4	Hydrologické poměry.....	24
6.5	Biogeografická regionalizace území	27
6.6	Ochrana krajiny a přírody	28
7	Historický vývoj těžby uhlí na Frýdecko-Místecku	30
8	Proces transformace těžby uhlí na Frýdecko-Místecku po roce 1989	32
9	Vybrané důsledky útlumu těžby	34
9.1	Změny na trhu práce.....	34
9.1.1	Vývoj nezaměstnanosti	35
9.1.2	Projekty na podporu zaměstnanosti	38
9.2	Změny v obecních rozpočtech	39
9.3	Vliv na územní rozvoj obcí	45
9.3.1	Územní rozvoj obcí.....	45
9.3.2	Byty společnosti RESIDOMO	48
9.4	Odstraňování následků těžby	49
10	Závěr	53
11	Summary	55
12	Použitá literatura a zdroje	56

1 Úvod

Východní část Moravskoslezského kraje je vnímána společností především jako průmyslová oblast. Většina obyvatel České republiky si ji spojí s těžbou nerostných surovin, těžkým průmyslem orientovaným například na zpracování železné rudy či automobilovým průmyslem. Tato odvětví s sebou přinášejí do regionu výhody i nevýhody.

Historie těžby černého uhlí na Frýdecko-Místecku se začala psát již na počátku 20. století, kdy byly provedeny první výzkumné vrty. Než se opravdu začala těžit tato energetická surovina, uplynulo více než šedesát let. Se změnou režimu po roce 1989, došlo v celé České republice i ke změnám v oblasti těžby nerostných surovin. Bylo rozhodnuto o útlumu těžby, a to s sebou přináší i důsledky v různých oblastech. Právě důsledky útlumu těžby černého uhlí jsou tématem této bakalářské práce.

Dané téma jsem si zvolila zejména proto, že ve Frýdku-Místku žiji celý život a zajímám se o dění ve svém okolí. Dalším důvodem je aktuálnost tématu zejména v kontextu se zavřením černouhelných dolů v roce 2017. V této práci bych se ráda zaměřila na to, jak útlum ovlivnil trh práce zejména nezaměstnanost obyvatel, dále jak ovlivnil rozvoj obcí a jakými změnami prochází krajina.

2 Cíle práce

Cílem práce je charakteristika vybraných ekonomických důsledků útlumu těžby uhlí ve vybraných obcích na Frýdecko-Místecku. Na základě studia územně-plánovací dokumentace a výročních zpráv budou popsány dopady útlumu těžby. Dále se práce bude zabývat hodnocením příjmů obcí z těžební činnosti. Součástí práce je i vlastní šetření na úrovni vybraných obcí Frýdecko-Místecka. V úvodu bude zpracována rešerše odborné literatury a realizovaných výzkumů v zájmovém území.

Bakalářské práce zahrnuje také fyzickogeografickou charakteristiku zájmového území, konkrétně geologickou, geomorfologickou, klimatickou, hydrologickou, biogeografickou a ochranu krajiny a přírody.

3 Metodika práce

Pro zpracování bakalářské práce bylo využito několika metod. Jednalo se o práci s literaturou, internetovými zdroji a také využívání dostupných mapových podkladů. Důležité informace byly získány na základě ústního dotazování a kontaktu s příslušnými institucemi.

Práce je rozdělená do dvou částí. V první části je vymezeno zájmové území Frýdecko-Místecka a je zpracována jeho fyzickogeografická charakteristika. Ve druhé části je zpracován útlum a historie těžby černého uhlí na Frýdecko-Místecku a vybrané důsledky jejího útlumu.

Dokumenty Situace na trhu práce v okrese Frýdek-Místek z let 2004 – 2016, které zpracovává Úřad práce ve Frýdku-Místku, poskytly informace o stavu a vývoji trhu práce. Data o zaměstnanosti se pro každou obec zvlášť nevyhodnocují, proto jsou v práci použita data za celý okres Frýdek-Místek. Obce náležící k okresu Ostrava-město v kapitole o trhu práce porovnávány nejsou. V roce 2013 došlo ke změně ukazatele nezaměstnanosti ČR. Nově se nezaměstnanost hodnotí jako podíl nezaměstnaných osob, který vyjadřuje podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let k obyvatelstvu ve stejném věku. Míra nezaměstnanosti a podíl nezaměstnanosti nejsou srovnatelné, proto jsou v práci použita data o nezaměstnanosti od roku 2005, která byla zpětně přepočítána Úřadem práce ve Frýdku-Místku. Další přínosné informace ohledně zaměstnanosti a situace horníků byly získány z osobního rozhovoru s vedoucí oddělení trhu práce paní Mgr. Editou Pustkovou. Úřad práce ve Frýdku-Místku nezpracovává analýzy zaměřené na situaci horníků na trhu práce.

Rozpočty obcí jsou dostupné na informačním portále Ministerstva financí ČR MONITOR. Pro práci byly využity údaje z let 2010 – 2016 o položkách příjmů obcí a jednotlivé obce byly mezi sebou porovnávány.

Prostřednictvím osobních rozhovorů v částech města Frýdku-Místku byly zjištěny informace týkající se bytů společnosti RESIDOMO, s. r. o., a spokojenosti, či nespokojenosti nájemníků. Osobního dotazování se zúčastnilo 66 respondentů a bylo provedeno 24. 3., 31. 3. a 1. 4. 2017.

Územní plány z oficiálních stránek obcí posloužily pro hodnocení rozvoje obcí. Hodnocen byl vliv chráněných ložiskových území a důsledky těžby černého uhlí na návrhy nově zastavitelných ploch, týkající se především bytové výstavby.

Případová studie byla provedena v lokalitě Oprechtický les. Terénní výzkum byl proveden 16. 4. 2017 a byl zaměřen na posouzení skladby vegetace a zhodnocení výsledku rekultivace.

Cenným zdrojem informací byl dokument informačního systému EIA (Environmental Impact Assessment) od Macháčka a kolektivu (2017) o ukončení hornické činnosti v Dole Paskov ke dni 31. 3. 2017 a posudky vlivů na životní prostředí zpracované pro danou oblast.

Grafy a tabulky byly vytvořeny a upraveny v programu Microsoft Excel 2010.

Ke zpracování map byly použity online dostupné WMS služby Geoportálu ČÚZK (Český úřad zeměměřičský a katastrální). Konkrétně služby WMS – ZM10 a WMS – Ortofoto. Pro tvorbu mapy vodstva bylo využito objektu A - základní jevy povrchových a podzemních vod z databáze DIBAVOD dostupná ze stránky VÚV TGM (Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka). Mapy byly zpracovány v programu ArcMap verze 10.2. Odbornou pomoc při tvorbě map poskytl Matěj Kaloč.

4 Rešerše literatury

Při tvorbě první části bakalářské práce byla použita odborná literatura zabývající se geomorfologickým členěním a vybranými fyzickogeografickými charakteristikami. Díla zabývající se geomorfologickým členěním jsou *Hory a nížiny: Zeměpisný lexikon ČR* (2006) od Demka, Mackovčina a kolektivu a *Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky* (2012) od Bíny a Demka. Geologická stavba je zpracována v díle *Geologická minulost České republiky* (2011) od Chlupáče a kolektivu. Pro zařazení území do klimatické oblasti bylo využito dílo *Atlas podnebí Česka: Climate atlas of Czechia*. (2007) od autora Tolasze a *Klimatické oblasti Československa: Climatic regions of Czechoslovakia* (1971) od autora Quitta. Hydrologickými poměry se zabývá dílo *Voda v České republice* (2006) od Němce a Hladného a dílo *Vodstvo a podnebí v České republice* (2009) od Němce a Koppa. Pro biogeografickou charakteristiku území byla použita díla *Biogeografické členění České republiky* (1996) a *Biogeografické regiony České republiky* (2013) od Culka a kolektivu.

Historie těžby uhlí na Frýdecko-Místecku a transformace těžebního průmyslu je zpracována na oficiálních stránkách společnosti OKD a dále také na stránkách Zdař Bůh.cz. Těžbou uhlí se zabývá dílo *Těžba nerostných surovin na území ČR a její geografické aspekty* (2008) od Smolové.

Informace o územním plánování poskytly aktuální dokumenty územního plánu všech obcí v zájmovém území.

Rekultivací a úpravou krajiny po těžbě se zabývá dílo *Vliv ukončení hlubinné těžby uhlí na životní prostředí* (2006) od Martince a kolektivu.

Součástí oznámení o ukončení hornické činnosti Dolu Paskov od Macháčka a kolektivu (2017) jsou výzkumy o jeho vlivu na životní prostředí a zdraví. *Zoologický monitoring vybraných lokalit dobývacího prostoru Staříč* (2016) od Kupky potvrdil, že sledované území obývá bohatá fauna, jež je zastoupena lesními druhy a druhy vázanými na otevřenou krajinu i vodní toky a mokřady. Nově je na území pozorováno saranče mokřadní (*Stethophyma grossum*), jež je zapsáno v červeném seznamu ohrožených druhů. Kupka na katastrálním území obcí Fryčovice a Staříč zaznamenal i velmi vzácného lesního plže řasnatku břichatou (*Macrogastera ventricosa*). *Přírodovědný výzkum – dílčí zpráva (jarní aspekt)* (2016) od Koutecké a Poláška zaznamenal výskyt tesaříka (*Calomobius filum*) v suchých náspech podél komunikací. Vzácný tesařík na naše území expanduje z jižní Evropy. *Přírodovědný průzkum Rozšíření odvalu D*

severním směrem (2016) od Poláška potvrzuje migraci některých druhů flóry z nivy karpatských toků na stanoviště odvalů, kde druhy nacházejí obdobu svých původních extrémních biotopů. Mezi ně patří vrba hlošinovitá (*Salix eleagnos*). Dále zde byl zaznamenán i merlík hroznový (*Dysphania botrys*).

Tématem dopadů útlumu těžby černého uhlí na Ostravsku se zabývala ve své kvalifikační práci studentka Přírodovědecké fakulty Masarykovy Univerzity v Brně, Sosnovcová (2016).

5 Vymezení zájmového území

Zájmové území leží v Moravskoslezském kraji, severozápadně od Frýdku-Místku. Bylo vymezeno pomocí Místní akční skupiny Slezská brána (dále jen MAS Slezská brána) a přilehlého města Frýdek-Místek a obce Staříč (viz obrázek 1).

Obce zájmového území náleží ke dvěma okresům. Prvním okresem je Ostrava-město, v němž se nachází obec Václavovice a města Šenov a Vratimov. Druhým okresem je Frýdek-Místek, pod který spadají obce Kaňovice, Řepiště, Sedliště, Sviadnov, Žabeň a města Frýdek-Místek, Staříč a Paskov.

Celková rozloha zájmového území je 147,39 km² a celkový počet obyvatel je 84 717 (ČSÚ, ke dni 1. 1. 2016). Hustota osídlení je v porovnání s hustotou osídlení celé České republiky více než čtyřnásobná.

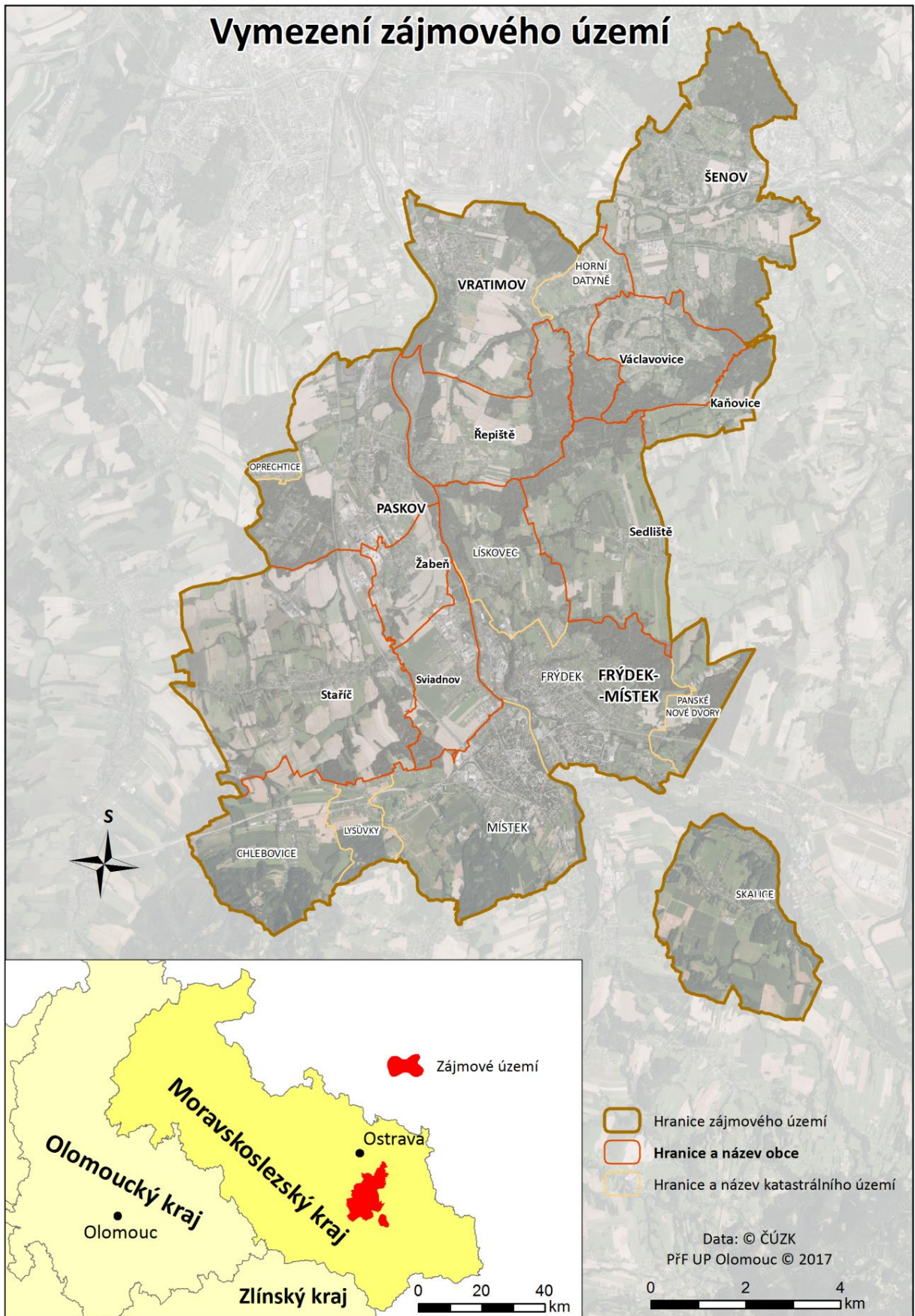
Tabulka 1: Základní údaje zájmového území

Obec	Počet obyvatel k 1. 1. 2016	Plocha území (km ²)	Hustota osídlení (počet obyvatel/km ²)
Frýdek-Místek	56 879	51,56	1103
Kaňovice	309	2,59	119
Paskov	3 943	11,80	334
Řepiště	1 802	8,01	225
Sedliště	1 553	9,91	157
Staříč	2 127	18,96	112
Sviadnov	1 830	4,75	385
Šenov	6 314	16,63	380
Václavovice	1 965	5,68	346
Vratimov	7 193	14,14	509
Žabeň	802	3,36	239
Zájmové území	84 717	147,39	575

Zdroj: ČSÚ, 2016a; vlastní zpracování

MAS Slezská brána je spolek zahrnující města, obce, neziskové organizace a podnikatele na území mezi Ostravou, Havířovem a Frýdkem-Místkem. Rozprostírá se na území obcí Kaňovice, Paskov, Řepiště, Sedliště, Sviadnov, Šenov, Václavovice, Vratimov a Žabeň.

Vymezení pomocí MAS Slezská brána je zvoleno proto, že téměř celé území je ovlivněno průmyslem a těžbou nerostných surovin. Jedním ze závažných problémů je znečištění ovzduší, které je způsobeno průmyslovou činností v blízkém okolí, hustou dopravou či spalováním různých typů paliv v domácnostech (MAS SLEZSKÁ BRÁNA, 2015).

Obrázek 1: Vymezení zájmového území

Zdroj: ČÚZK, 2017

6 Fyzickogeografická charakteristika

6.1 Geologická stavba a vývoj území

Území České republiky patří k dvěma různým geologickým celkům. Čechy, západní část Moravy a Slezska náleží k Českému masivu, zatímco východní část Moravy a Slezska jsou vnější součástí Západních Karpat, kde leží i okolí Frýdku-Místku.

Karpatská soustava, ke které náleží Západní Karpaty, je daleko mladší, než Český masiv, jenž byl zformován před 380–300 miliony lety variským vrásněním ve středním devonu až svrchním karbonu. Karpaty byly vyvrásněny alpiským vrásněním především během posledních 100 milionů let v době svrchní křídly až terciéru.

Zájmové území je součástí flyšového pásma a na severu karpatské předhlubně. Menší část oblasti náleží ke karpatské předhlubni, do které v době mezi paleogénem a neogénem proniklo moře. Mocnost písčitých a jílovitých sedimentů zde dosahuje několika tisíců metrů. Konec usazování nastal ve středním miocénu. Flyšové pásmo je tvořeno složitě uspořádanými příkrovy z hornin mezozoika a terciéru, které byly nasunuty od JV k SZ na Český masiv v období miocénu.

Podle směru uložení příkrovů se flyšové pásmo dělí na magurskou a vnější skupinu příkrovů. Geologický základ okolí Frýdku-Místku tvoří právě dvě jednotky vnější skupiny příkrovů s převažujícími flyšovými sedimenty. První z nich je slezská jednotka, pocházející z období jury až oligocénu, která tvoří podklad Moravskoslezských Beskyd a Podbeskydské pahorkatiny. Druhou, mladší jednotkou je podslezská jednotka, jež je tvořena rozmanitými sedimenty křídly až eocénu, které jsou nasunuty přes karpatskou předhlubeň v Podbeskydské pahorkatině (CHLUPÁČ a kol., 2011).

6.2 Geomorfologické poměry území

Z hlediska geomorfologie se zájmové území rozkládá v provincii Západní Karpaty a dále ve dvou subprovinciích Západních Karpat. Větší část zasahuje do Vnějších Západních Karpat a menší část na severu náleží k Vněkarpatským sníženinám. Vybrané území se rozkládá na nižších geomorfologických jednotkách (viz obrázek 2) podle následujícího dělení (BÍNA, DEMEK, 2012):

Provincie: ZÁPADNÍ KARPATY

Subprovincie: VNĚKARPATSKÉ SNÍŽENINY (VIII)

Oblast: Severní Vněkarpatské sníženiny (VIII B)

Celek: Ostravská pánev (VIII B-1)

Podcelek: Ostravské roviny (VIII B-1A)

Okrsek: Novobělská rovina (VIII B-1A-1)

Okrsek: Ostravské nivy (VIII B-1A-4)

Podcelek: Ostravské plošiny (VIII B-1B)

Okrsek: Orlovská plošina (VIII B-1B-1)

Okrsek: Havířovská plošina (VIII B-1B-2)

Subprovincie: VNĚJŠÍ ZÁPADNÍ KARPATY (IX)

Oblast: Západobeskydské podhůří (IX D)

Celek: Podbeskydská pahorkatina (IX D-1)

Podcelek: Příborská pahorkatina (IX D-1C)

Okrsek: Staříčská pahorkatina (IX D-1C-5)

Okrsek: Palkovické podhůří (IX D-1C-6)

Podcelek: Štramberská vrchovina (IX D-1D)

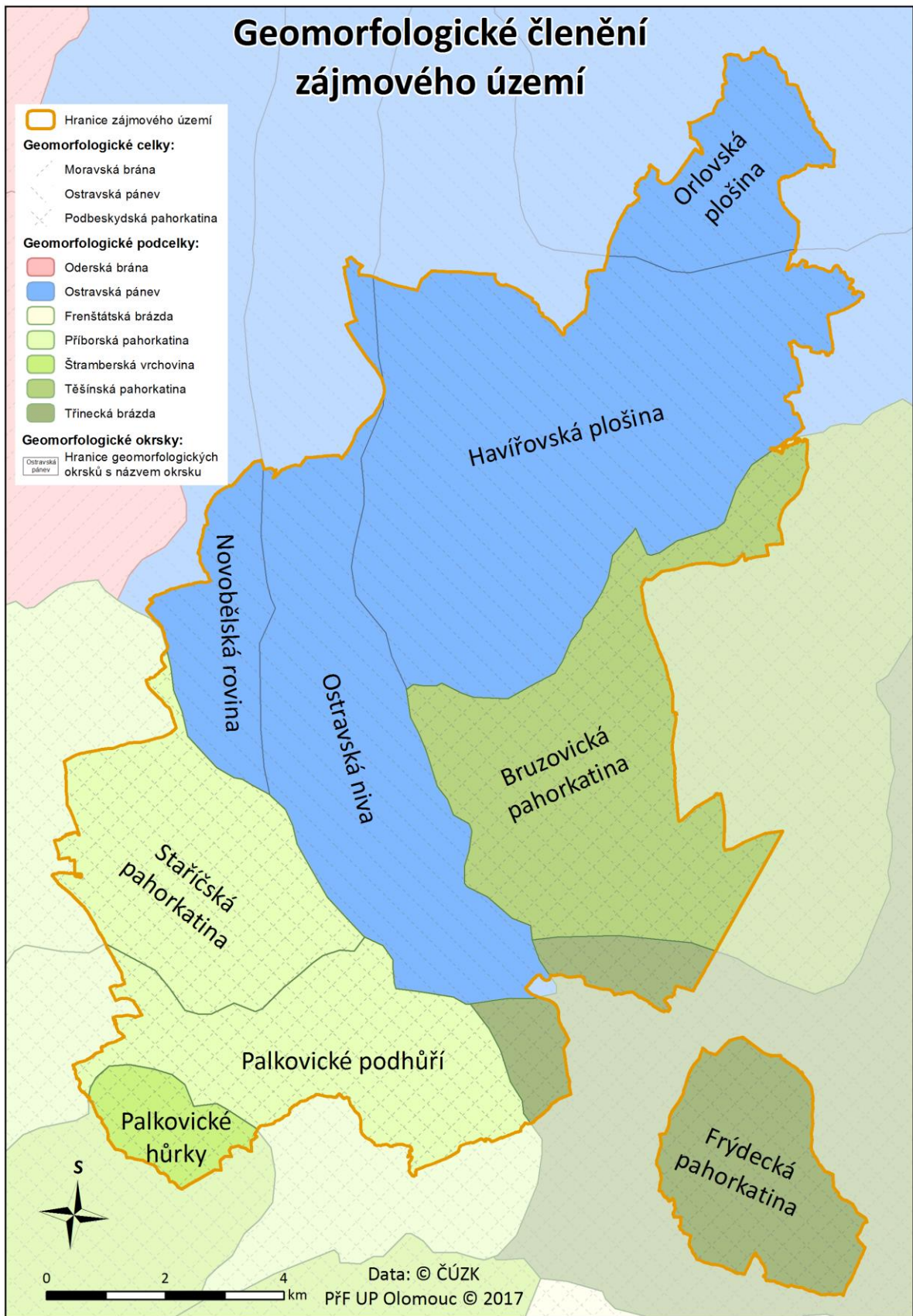
Okrsek: Palkovické hůrky (IX D-1D-1)

Podcelek: Třinecká brázda (IX D-1F)

Okrsek: Frýdecká pahorkatina (IX D-1F-1)

Podcelek: Těšínská pahorkatina (IX D-1G)

Okrsek: Bruzovická pahorkatina (IX D-1G-1)

Obrázek 2: Geomorfologické členění území

Zdroj: ČÚZK, 2017

Menší část zájmového území patří k oblasti **Severní Vněkarpatské sníženiny** zahrnující v České republice pouze Ostravskou pánev. Geologické podloží je zde tvořeno neogenními a kvartérními uloženinami, pod nimiž jsou uhlonosné vrstvy karbonského stáří (BÍNA, DEMEK, 2012). Charakteristický je mírně zvlňený povrch, který byl nejméně dvakrát modelován pleistocenním ledovcem. Dále bylo toto území výrazně pozměněno důlní a průmyslovou činností (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006).

Ostravská pánev je rovinná oblast, která vznikla při podsouvání Českého masivu pod Karpaty. Nejvyšším bodem jsou Kouty 332,9 m n. m. (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006), které se tyčí nedaleko města Paskov. V geologickém podloží jsou především třetihorní a čtvrtohorní sedimenty a velmi významné jsou zde karbonské sedimenty, obsahující sloje černého uhlí. Právě hornická a průmyslová činnost spolu s antropogenními tvary pozměnily původní ráz krajiny (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006). Ostravská pánev se dělí v České republice na dva podcelky.

Podcelek **Ostravské roviny** se rozprostírá podél toků Odry, Ostravice, Lučiny a Olše. Podloží je tvořeno neogenními vápnitými jíly a kvartérními sprašovými hlínami, písky a štěrky. Georeliéf akumulárního, fluvialního a eolického typu je modifikován urbanizační a průmyslovou činností (BÍNA, DEMEK, 2012).

Od soutoku řek Odry a Ostravice se směrem na jih rozprostírá **Novobělská rovina** tvořená štěrkopísky ledovcového a říčního původu, které jsou pokryty sprašovými hlínami (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006). Jsou zde vytvořeny akumulární říční terasy (BÍNA, DEMEK, 2012). **Ostravské nivy** se rozkládají podél řek Odry, Ostravice, Vrbičky a Olše a tvoří nejnižší část Ostravské pánve. Jsou tvořeny štěrkopísky a nad nimi uloženými vrstvami holocenních písčitých hlín a hlinitých písků (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006). Kromě těžebních a průmyslových hald jsou zde také rybníky a poklesová jezera na poddolovaném území (BÍNA, DEMEK, 2012).

Druhým podcelkem Ostravské pánve jsou **Ostravské plošiny** rozkládající se mezi údolím řek Ostravice a Odry. Geologické podloží zde tvoří kvartérní usazeniny především sprašové hlíny, štěrky a písky. Na nich se postupně vytvořily téměř rovné erozně akumulární pahorkatiny (BÍNA, DEMEK, 2012). Ostravské plošiny se dělí na okrsky Orlovská, Havířovská a Karvinská plošina.

Orlovskou plošinu tvoří glaciofluvialní sedimenty a sprašové hlíny. Na plochém povrchu se vyskytují tvary, které vznikly jako důsledek těžby a průmyslu

na tomto území. Jeho pokles je způsoben poddolováním a vyvýšenými tvary jsou haldy, výsypky a odvaly. Zájmová oblast leží na území **Haviřovské plošiny**, která má plochý ráz a její povrch se postupně zvedá směrem k JZ. Kvartérní sedimenty říčního původu jsou překryty sprašovými hlínami. Humidními a periglaciálními procesy narušují akumulární plošiny a tím vznikly sesuvy, strže a asymetrická údolí. Nedaleko hranic zájmového území v městském obvodu Slezská Ostrava je přírodní památka Kunčický bludný balvan (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006).

Větší část zájmového území leží v subprovincii **Vnější Západní Karpaty**, která je na území České republiky rozdělena do pěti podsoustav. Jedná se o vrásno-zlomové pohoří z třetihor tvořené flyšem, který vzniká rytmickou sedimentací pískovcových či slepencových a jílovcových či slínovcových hornin. Georeliéf je často postihován svahovými pohyby, sesuvy či hlubinným ploužením hornin (BÍNA, DEMEK, 2012). Na obrázku 3 je dominanta celého regionu Lysá hora (1323 m n. m.) (BÍNA, DEMEK, 2012), která je nejvyšším bodem subprovincie na našem území a leží v Moravskoslezských Beskydech.

Obrázek 3: Lysá hora z Frýdku-Místku (foto: Markéta Křižková, 16. 4. 2017)

Jednou z oblastí Vnějších Západních Karpat je **Západobeskydské podhůří**, které na území České republiky tvoří jen jeden geomorfologický celek, a to **Podbeskydskou pahorkatinu**. Tato členitá pahorkatina z flyšových hornin tvoří úpatí Západních Beskyd. Nejvyšším bodem je Skalka 964,2 m n. m. (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006) ve Štramberské vrchovině. Působením pevninského

ledovce v pleistocénu zde vznikla průlomová údolí. V místech úpatí horského svahu, kde řeky vtékají z vyšších poloh do rovinatého území, se tvoří velké náplavové kužely (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006). Zájmové území Frýdecko-Místecka zasahuje do čtyř podcelků Podbeskydské pahorkatiny: Příborská pahorkatina, Štramberská vrchovina, Třinecká brázda a Těšínská pahorkatina.

Nejvýchodněji položená **Příborská pahorkatina** tvoří mírně zvlněný přechod mezi nížinami Oderské brány a členitým povrchem Štramberské vrchoviny. Je tvořena křídovými těšínity, pikrity a tufy, křídovým a paleogenním flyšem, vápnitými jíly a písky a kvartérními sprašovými hlínami a jíly (BÍNA, DEMEK, 2012). Nižší geomorfologické jednotky, na kterých se rozkládá zájmové území, jsou Staříčská pahorkatina a Palkovické podhůří.

Povrch **Staříčské pahorkatiny** je z velké části erozně denudační s nápadnými suký z odolnějších hornin. Relativně izolované vrcholky jsou uspořádány do oblouku. Vyskytují se zde drobné kamenolomy (BÍNA, DEMEK, 2012). Podle mapy významných geologických lokalit v měřítku 1 : 25 000 České geologické služby se v katastrálním území Chlebovic nachází opuštěný pískovcový lom. Dále je zde důlní pole dolu Staříč.

Palkovické podhůří má zvlněný charakter a geologický základ tvoří flyšové podloží. Do této jednotky z východu zasahují akumulární říční terasy řeky Ostravice, které jsou stejně jako sprašové pokryvy odkloněny k SV (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006). Původní ráz krajiny byl pozměněn antropogenními zásahy a vznikly zde haldy a výsypky dolu Staříč (BÍNA, DEMEK, 2012).

Druhým podcelkem Podbeskydské pahorkatiny je členitá **Štramberská vrchovina**. Různá odolnost geologického podloží dala vzniknout velmi pestré krajině v podobě vyvýšenin příkrovových trosek, bradel, pahorkatin a sníženin. Na svazích s větším sklonem se vyskytují rozsáhlé sesuvy (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006).

Palkovické hůrky jsou nejsevernějším okrskem Štramberské vrchoviny. Základ tvoří zvrásněné flyšové pískovce a v menší míře jsou zastoupené jílovce. Nápadnější, než okolní rovný povrch, je skupina příkrovových trosek tvořená odolnějšími horninami (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006). Podle mapy svahových nestabilit v měřítku 1 : 50 000 České geologické služby se v této oblasti vyskytují aktivní svahové sesuvy.

Podcelek **Třinecká brázda** tvoří mělkou sníženinu mezi Frýdkem-Místkem a Třincem, která vznikla erozně denudačními pochody v méně odolných horninách. Ze svahů Moravskoslezských Beskyd stékají řeky a říčky a v této brázdě tvoří

charakteristické náplavové kužely (BÍNA, DEMEK, 2012). Nejvyšším bodem je Skalická Strážnice 438 m n. m., v jejímž okolí se těžil stavební kámen a vápenec (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006).

Nejvýchodnějším okrskem Třinecké brázdy je úpatní, mírně zvlněná **Frydecká pahorkatina**. Geologický základ tvoří flyšové jílovce, jíly a pískovce. Na nich jsou pak uloženy kvartérní sprašové hlíny, šterky a písky (BÍNA, DEMEK, 2012). Převažuje akumulární povrch v okolí náplavových kuželů Ostravice a jejího přítoku Morávky. Morávka je typickou divočí říčkou a v jejím korytě lze najít drobné peřeje a skalní prahy (DEMEK, MACKOVČIN a kol., 2006).

Posledním podcelkem je **Těšínská pahorkatina**, jejíž podloží je tvořeno flyšovými pískovci a jílovci s méně častými vložkami vápenců a těšínity. Sedimenty pocházejí z pleistocenního zalednění. Zvlněná krajina je modelována sítí erozních rýh (BÍNA, DEMEK, 2012).

Zájmová oblast se rozkládá právě v jednom okrsku Těšínské pahorkatiny, a tím je **Bruzovická pahorkatina**. Plochý povrch s kvartérními sedimenty a náplavové kužely divočí říčky Morávky jsou pro tento okrsek typické (BÍNA, DEMEK, 2012).

6.3 Klimatické poměry

Katastrální území Frýdku-Místku a oblast ležící SZ od něj náleží podle Atlasu podnebí Česka do teplé oblasti W2. Vybrané území ležící severně od Frýdku-Místku pak náleží k mírně teplé oblasti MW7 (TOLASZ, 2007). Vybrané klimatické parametry jsou k porovnání v tabulce 2.

V teplé oblasti W2 (dle Quitta T2) jsou dlouhá, teplá a suchá léta. Přechodné období je velmi krátké s teplým až mírně teplým jarem a mírně teplým až teplým podzimem. Zima je krátká, mírně teplá, suchá až velmi suchá, s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky. V mírně teplé oblasti MW7 (dle Quitta MT7) má léto normální délku a je mírné a mírně suché. Přechodné období je krátké, jaro je mírné a podzim mírně teplý. Zima má normální délku, je mírně teplá, suchá s krátkým trváním sněhové pokrývky (QUITT, 1971).

Tabulka 2: Základní klimatické charakteristiky vybraného území Frýdecko-Místeka

Parametr	Klimatické oblasti*	
	MW7 (MT7)	W2 (T2)
Počet letních dní	30–40	50–60
Počet dní s průměrnou teplotou 10°C a více	140–160	160–170
Počet dní s mrazem	110–130	100–110
Počet ledových dní	40–50	30–40
Průměrná lednová teplota	-2 °C– -3 °C	-2 °C– -3 °C
Průměrná červencová teplota	16 °C–17 °C	18 °C–19 °C
Průměrná dubnová teplota	6 °C–7 °C	8 °C–9 °C
Průměrná říjnová teplota	7 °C–8 °C	7 °C–9 °C
Průměrný počet dní se srážkami 1 mm a více	100–120	90–100
Suma srážek ve vegetačním období	400–450	350–400
Suma srážek v zimním období	250–300	200–300
Počet dní se sněhovou pokrývkou	60–80	40–50
Počet zatažených dní	120–150	120–140
Počet jasných dní	40–50	40–50

* označení z *Atlasu podnebí Česka*, v závorce označení E. Quitem

Zdroj: TOLASZ, 2007

6.4 Hydrologické poměry

Frýdecko-Místeka náleží k povodí Odry a úmoří Baltského moře. Povodí Odry se na území České republiky dělí na jesenickou a beskydskou část, které se od sebe liší především svou geologickou stavbou (NĚMEC, KOPP, 2009). Sklon svahů beskydské části je dvojnásobný oproti jesenickým. Kratší toky tak způsobují větší škody při povodňových situacích (NĚMEC, HLADNÝ, 2006).

Hlavním tokem zájmového území je řeka Ostravice, která patří mezi pravostranné přítoky Odry a leží v beskydské oblasti. (NĚMEC, KOPP, 2009). Dalšími významnějšími toky v zájmovém území jsou Morávka, Olešná a Lučina, které se vlévají do Ostravice.

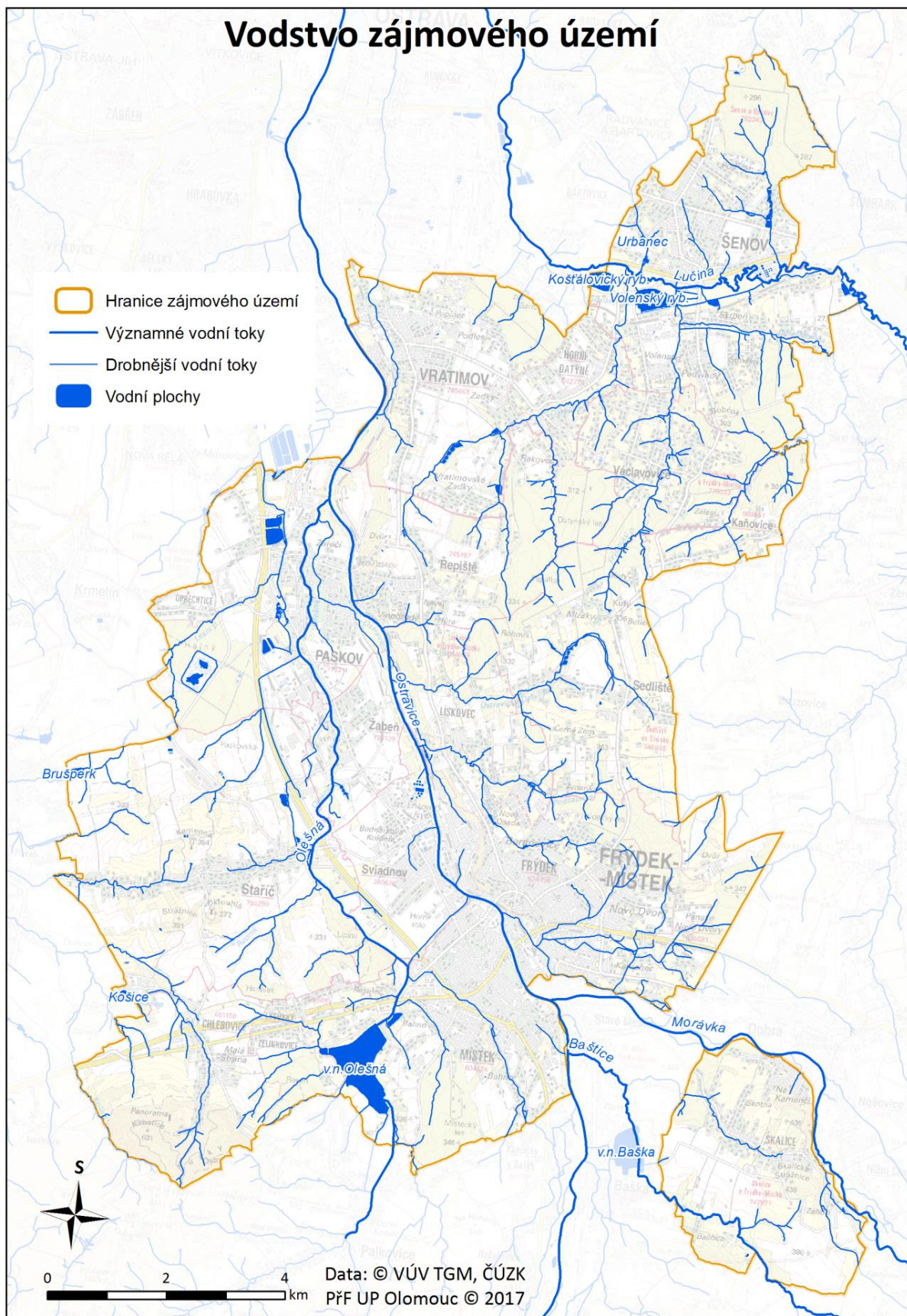
Ostravice patří k vodnatějším přítokům Odry. Tok dlouhý 64 km je výrazně pozměněn lidskou činností a v poslední době hlavně důlní činností (NĚMEC, HLADNÝ, 2006). V horské části toku byla mezi lety 1964 a 1970 vystavěna přehrada Šance, jejímiž hlavními funkcemi byla povodňová ochrana a zdroj pitné vody (BROŽA a kol., 2009).

Ve Frýdku-Místku se do Ostravice vlévá řeka Morávka, která má ve své horní části toku stejnojmennou vodní nádrž pocházející z let 1960 až 1964 (BROŽA a kol.,

2009). Využívá se jako zásobárna pitné vody a část toku je v obci Vyšní Lhoty odváděna do přehrady Žermanice, která se využívá pro průmysl (NĚMEC, HLADNÝ, 2006).

Přehrada Olešná byla vybudována v 60. letech minulého století na stejnojmenné říčce na okraji Místku. Účelem přehrady Olešné je zásobování celulóžky v Paskově a důlních závodů Paskov a Staříč vodou. Obyvatelé Frýdku-Místku a blízkého okolí přehradu vyhledávají za účelem rekreace a rybolovu (BROŽA a kol., 2009).

Na řece Lučina byla vybudována přehradní nádrž Žermanice. Přívod vody z Lučiny ve 20. století nebyl dostatečný pro potřeby průmyslových podniků Nová Huť, Biocel, Paskov a proto byl vystavěn umělý přivaděč Morávka – Žermanice. Přehrada leží nedaleko města Havířov a díky tomu je využívána i pro rekreační účely (BROŽA a kol., 2009).

Obrázek 4: Vodstvo zájmového území

Zdroj: VÚV TGM, 2014, ČÚZK, 2017

6.5 Biogeografická regionalizace území

V blízkosti Frýdku-Místku prochází hranice mezi severněji umístěnou polonskou a západokarpatskou podprovincií na jihu, a proto zájmová oblast náleží ke dvěma bioregionům dvou různých podprovincií. Na severu se rozkládá nížinatý Ostravský bioregion označený 2.3 a směrem k jihu na něj navazuje postupně se zvedající Podbeskydský bioregion s označením 3.5 (CULEK a kol., 1996).

Ostravský bioregion má v České republice plochu 787 km² a rozkládá se v oblasti Ostravské pánve a části Moravské brány. Ostravská pánev zahrnuje množství podmáčených stanovišť silně narušených antropogenní činností, především těžkým průmyslem, hustým osídlením a těžbou černého uhlí (CULEK a kol., 2013).

Najdeme zde převážně biotu 3. dubovo-bukového stupně a v menším množství také splavené horské karpatské druhy. V lesní vegetaci převažují dubové bučiny, podél větších toků dominují luhy a v podmáčených oblastech pak olšiny. Flóra je na počet druhů relativně chudá a převažují zde vodní, mokřadní a lužní druhy cévnatých rostlin (CULEK a kol., 2013).

V důsledku výrazné ruderalizace a antropogenní činnosti se v okolí Ostravy, Frýdku-Místku, Českého Těšína a Třince výrazně rozšířily nepůvodní a invazní druhy, např. křídlatka japonská (*Reynoutria japonica*), netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*) a zlatobýl kanadský (*Solidago canadensis*) (CULEK a kol., 2013).

Podbeskydský region zaujímá v České republice 873 km² a zahrnuje část Podbeskydské pahorkatiny a Moravské brány. Část bioregionu zasahuje do Polska (CULEK a kol., 2013).

Pahorkatinu s měkkými sedimenty doplňují výraznější kopce z flyše či vápenců. Převládá zde 4. bukový stupeň a ojediněle se na jižních svazích objeví i 3. dubovo-bukový stupeň. Biota zahrnuje prvky polonské podprovincie, horských druhů z Beskyd i teplomilné druhy na vápencovém podloží (CULEK a kol., 2013).

Převažují zde dubohabrové háje a různé druhy bučin, v okolí toků se vyskytují ptačincové či střemchové olšiny. Ve vlhčích částech můžeme najít rašelinné louky a naopak v sušších oblastech s podložím z vyvěřelin či vápenců teplomilnou vegetaci. Flóra je na rozdíl od Ostravského bioregionu velmi bohatá. Vyskytují se zde horské druhy z Beskyd a z Karpat, např. hořec tolitový (*Gentiana asclepiadea*), vranec jedlový (*Hupersia selago*) a áron východní (*Arum cylindraceum*) (CULEK a kol., 2013).

Fauna Podbeskydského regionu je různorodá a liší se podle přírodních podmínek. V lesích se často vyskytují měkkýši, na sušších stanovištích najdeme teplomilné druhy hmyzu. Právě v tomto regionu je jediné místo výskytu ještěrky zední (*Podarcis muralis*) v České republice. V minulosti se v okolí Štramberka vyskytoval i velmi vzácný jasoň červenooký (*Parnassius apollo*) (CULEK a kol., 2013).

6.6 Ochrana krajiny a přírody

Za účelem zachování rázu krajiny a bohatosti přírody jsou vyhlášována velkoplošná i maloplošná chráněná území. Do seznamu přírodních památek či rezervací jsou zapsány také významné části vodních toků či přírodní společenstva zájmového území Frýdecko-Místecka a jeho nejbližšího okolí.

V katastru obce Staříč najdeme přírodní památku Kamenná. Předmětem ochrany jsou společenstva suchomilných travnatých porostů v bývalých vápencových lomech. Najdeme zde orchidej bradáček vejčitý (*Listera ovata*) nebo len žlutý (*Linum flavum*). Teplomilnou vzácnou faunu zastupují měkkýši a střevlíci (WEISSMANNOVÁ, 2004).

Nedaleko hranic zájmového území se rozkládá přírodní rezervace Palkovické hůrky o rozloze 34,93 ha. Velmi zachovalý starý lesní bukový porost doplňují smrky a listnaté stromy. Řadí se mezi nejpůvodnější porosty v Podbeskydském regionu (WEISSMANNOVÁ, 2004).

První významnou lokalitou na toku Morávky je národní přírodní památka Skalická Morávka. Důvodem ochrany je velmi vzácný přirozený divočí tok a okolní poříční ekosystémy vzácných a ohrožených živočichů i rostlin. Usazování sedimentů a tím vytváření divočího toku je ohroženo regulacemi vodního toku, stavbou jezu ve Vyšních Lhotách a protipovodňovými opatřeními. Dále je pak ohrožen šířením nepůvodních druhů a rekreačními aktivitami obyvatel (GÜRTLEROVÁ, 2008).

Druhou lokalitou na řece Morávce je přírodní památka Profil Morávky o ploše 49,64 ha. Předmětem ochrany je neupravovaný úsek toku, který občas vytváří meandry a štěrková pole. Koryto je zahlobbeno až na skalní podloží z kvartéru a vznikají zde skalní prahy a peřeje (WEISSMANNOVÁ, 2004).

Společenstvo mokřadních luk a lužních lesů chrání přírodní rezervace Novodvorský močál (CULEK a kol., 2013). Rozprostírá se na ploše 2,70 ha a náleží ke katastrálnímu území Panské Nové Dvory, které jsou částí města Frýdku-Místku. Vývěry vody projevující se vířením bahna, hluboké tůně Černého potoka a podmáčené

louky lákají ohroženého čolka horského (*Triturus alpestris*) nebo skokana hnědého (*Rana temporaria*). Několikrát zde byla spatřena i vydra říční (*Lutra lutra*). Z ohrožených rostlinných druhů zde můžeme najít d'áblík bahenní (*Calla palustris*) či prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) (WEISSMANNOVÁ, 2004).

Obrázek 5: Flóra v přírodní rezervaci Novodvorský močál (foto: Markéta Křížková, 15. 4. 2017)

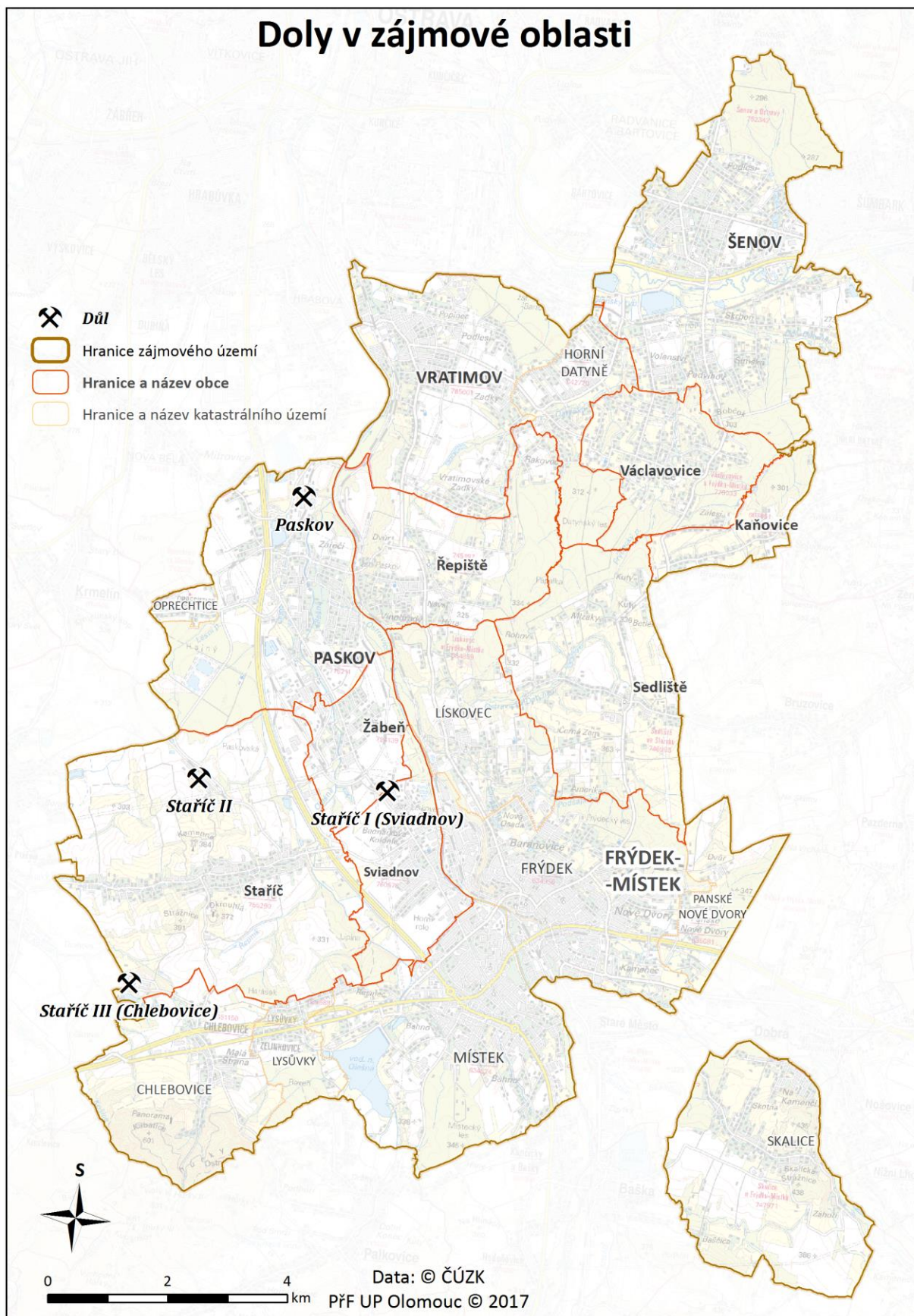
7 Historický vývoj těžby uhlí na Frýdecko-Místecku

Na Frýdecko-Místecku byly v minulosti čtyři aktivní těžební oblasti. Nacházely se v obcích Paskov, Sviadnov, Staříč a Chlebovice (viz obrázek 6).

V roce 1902 se v Paskově uskutečnil první průzkumný vrt v podbeskydské části Hornoslezské uhelné pánve. Byl úspěšný, a proto se majitelé důlních polí rozhodli průzkum rozšířit na oblast celého Podbeskydí. V 50. a 60. letech se konaly průzkumy geologického podloží. Odhady množství a kvality uhelných zásob, byly základem pro zpracování plánů pro dva nové doly (OKD, 2017a). V letech 1946 – 1949 zde bylo navrtáno i několik vrtů na karbonský plyn (ZDAŘ BŮH.CZ, 2009a).

Jako první se začal stavět závod **Paskov** v roce 1960 a o šest let později, v roce 1966, se vytěžilo první černé uhlí určené pro trh. Etapa základní výstavby dolu skončila v roce 1970. Na počátku Důl Paskov zaměstnával 203 osob, v roce 1972 už zde pracovalo 2350 lidí ze širokého okolí. Pro zaměstnance byly vybudovány byty v Paskově, Frýdku-Místku a Ostravě-Hrabůvce. Mimo byty vlastní Důl Paskov i hotelovou ubytovnu ve Frýdku-Místku s 880 lůžky (ZDAŘ BŮH.CZ, 2009a). Hotelový dům Paskov dnes může využívat pro ubytování i široká veřejnost.

V roce 1962 začala výstavba dolu Staříč a samotná těžba uhlí byla zahájena v roce 1971 (OKD, 2017a). Celkově má dobývací prostor rozlohu přes 40 km². Tento obrovský důl byl z hospodářských důvodů rozdělen na tři samostatné závody. Závod Staříč I ve **Sviadnově**, závod Staříč II ve **Staříči** a závod Staříč III v **Chlebovicích**, které jsou částí Frýdku-Místku. Závod Staříč IV je umístěn v Rychalticích, ale má pouze jednu pomocnou jámu. První tři jmenované závody měly dvě jámy s různým využitím v dole (ZDAŘ BŮH.CZ, 2009b).

Obrázek 6: Lokalizace dříve aktivních dolů na černé uhlí na Frýdecko-Místecku

Zdroj: ČÚZK, 2017

8 Proces transformace těžby uhlí na Frýdecko-Místecku po roce 1989

Útlum těžby není záležitostí pouze České republiky. Již od 60. let minulého století se snižuje množství vytěženého černého uhlí a pokles jeho těžby v západní Evropě trvá dodnes. Proces útlumu v hospodářsky vyspělých zemích řídil stát či státní organizace. Výrazné finanční příspěvní státu mělo zabránit sociálním a politickým dopadům (SOCHOR, 2003).

Ve střední a východní Evropě pokračoval trend maximálního využívání surovin ještě asi 30 let od zahájení útlumu v západní Evropě. Problémy útlumu se začaly řešit až v 90. letech minulého století v souvislosti s politickou změnou a změnami ve společnosti (SOCHOR, 2003).

Z důvodu klesajících cen na světovém trhu, mělo dojít již v 80. letech minulého století k útlumu těžby uhlí na našem území, a k jejímu zastavení v některých ztrátových dolech v ostravsko-karvinském revíru. K tomuto kroku došlo až po roce 1990, kdy se výrazně omezila těžba energetických surovin (SMOLOVÁ, 2008).

Celý proces transformace uhelného hornictví se dá rozdělit do tří částí. **První etapa** probíhala do roku 2000 a zahrnovala vymezení rozsahu útlumu a způsob financování. Samotný průběh procesu restrukturalizace byl ponechán na rozhodnutí těžebních společností (SMOLOVÁ, 2008). Byly uzavírány doly, odepisovány zásoby surovin a rušeny dobývací prostory (KIRCHNER, SMOLOVÁ, 2010). Většina finančních prostředků mířila na sociálně zdravotní dávky a postupem času se tyto náklady zvyšovaly. Proto byly výdaje ze státního rozpočtu na technickou likvidaci a zahlazování následků hornické činnosti omezeny. Kvůli tomu se proces útlumu prodlužoval a také prodražoval (SOCHOR, 2003).

Druhá etapa trvala přibližně do roku 2003. V této době byla většina ztrátových dolů již zavřena. V Moravskoslezském kraji se jako prioritní řešily ekologické zátěže z minulosti a na jejich odstranění bylo vyčleněno 20 mld. Kč ze státního rozpočtu (SOCHOR, 2003).

Závěrečná, **třetí etapa** je spojena s dokončením restrukturalizace a to především s dokončením privatizace majetkových účastí státu v těžebních společnostech (SMOLOVÁ, 2008). Na podzim roku 2004 společnost KARBON INVEST, a. s. odkoupila podíl státu a stala se tak hlavním akcionářem OKD. V témže roce získala

společnost RPG Industries Ltd. většinový podíl ve společnosti KARBON INVEST, a. s. Společnost RPG Industries Ltd. vlastní soukromí investoři v čele se Zdeňkem Bakalou. Od roku 2008 je vlastníkem OKD společnost New World Resources (OKD, 2012a).

Situace jednotlivých závodů se v průběhu útlumu také měnila. Doly Paskov a Staříč byly ke dni 1. 1. 1994 sloučeny ve skupinový důl s názvem Závod Důl Paskov. V roce 1999 bylo ukončeno dobývání černého uhlí v dobývacím prostoru Paskov v důsledku vládou vyhlášeného útlumu a byl převeden k Dolu Odra o. z. (OKD, 2017a). V lokalitě Paskov se celkem vytěžilo 18 439 628 tun uhlí (ZDAŘ BŮH.CZ, 2009a).

K další změně názvu došlo 1. 1. 2015, kdy byl Závod Důl Paskov přejmenován na Důlní závod 3 a zahrnoval lokality Staříč a Chlebovice. Ke dni 31. 3. 2017 byla definitivně ukončena těžba černého uhlí v lokalitách Staříč a Chlebovice a nový název Důlního závodu 3 je Závod Útlum – Jih (OKD, 2017b). Ke dni 31. 12. 2016 se v lokalitě Staříč vytěžilo 46 648 118 tun uhlí (OKD, 2017a).

9 Vybrané důsledky útlumu těžby

Předmětem bakalářské práce jsou dopady útlumu těžby uhlí ve vybraných obcích. Dle mého názoru lidé vnímají útlum těžebního průmyslu jinak. Pravděpodobně negativně ho vnímá zaměstnanec těžební společnosti, který si musí zvyknout na novou situaci a najít si nové pracovní místo. Patrně pozitivně útlum bude hodnotit člověk, kterého těžba nebo činnosti s ní spojené nějakým způsobem omezovaly. Neutrální nebo lhostejný postoj budou zaujímat lidé, které těžba nijak neomezovala, ale ani jim nepřinášela žádný užitek.

Spolu s útlumem se objevily i nové jevy, které se v centrálně plánovaném hospodářství nevyskytovaly. Jedná se především o nezaměstnanost (MARTINEC a kol., 2006).

Příjem z těžby nemá jen společnost, která těžbu provádí, ale také obec, ve které se suroviny těží. S omezením těžby pak přichází do obecního rozpočtu méně finančních prostředků, které by obce mohly dále využívat či investovat.

Územní rozvoj obcí je ovlivněn v době těžby, kdy jsou vymezena chráněná ložisková území, jejichž hlavním úkolem je chránit výhradní ložiska, ale současně také dochází k omezení budování nových staveb. Ukončení těžby a ochranných opatření proto může vést k rozvoji a výstavbě nových bytových i nebytových staveb.

Těžba uhlí má rozhodně vliv na okolní krajinu, jejíž ráz pozměňuje už přítomnost těžní věže, dále také nově vybudované odvaly důlní hlušiny, odkaliště a další těžební antropogenní tvary.

9.1 Změny na trhu práce

Omezení provozu či ukončení činnosti firmy s sebou nese několik vážných negativních projevů, z nichž nejzávažnější je zvýšení nezaměstnanosti v regionu. Pokud se jedná o menší firmu nebo společnost, nárůst nezaměstnanosti není tak výrazný jako u velkých zaměstnavatelů. V případě ukončení těžby v dolech se pohybujeme řádově ve stovkách až tisících propuštěných osob.

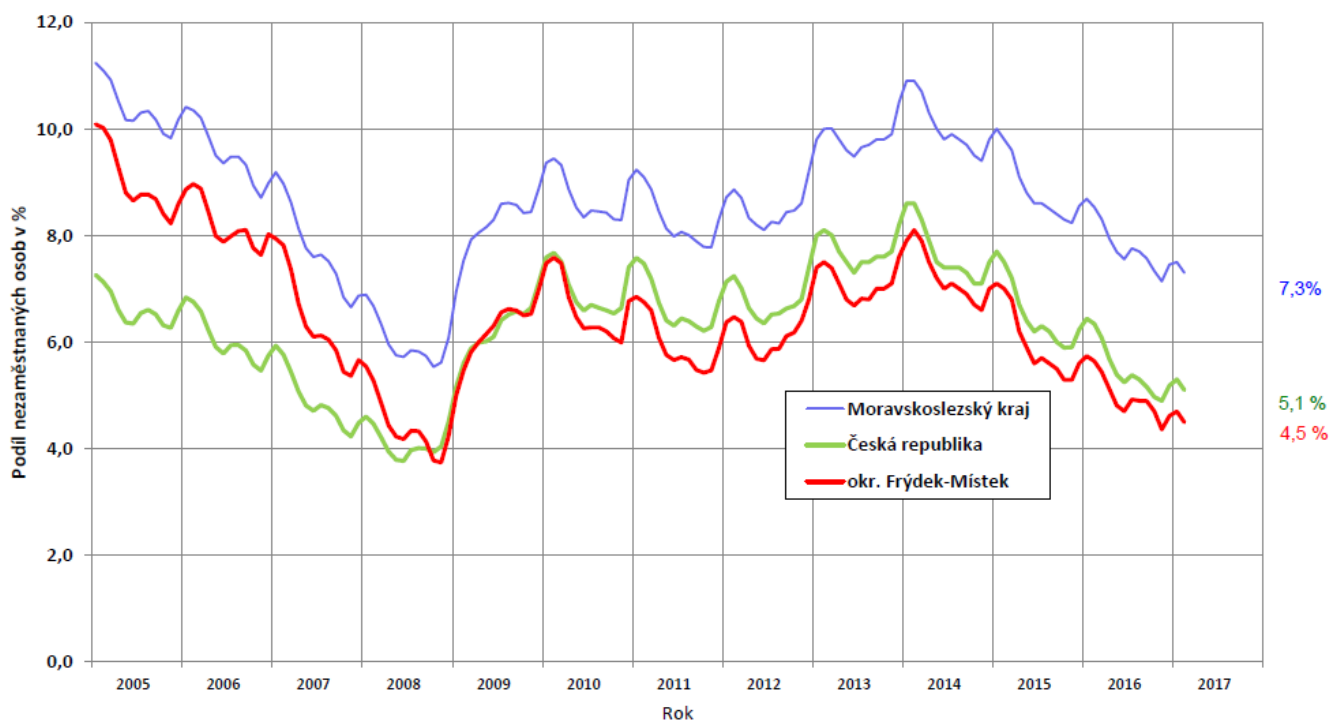
9.1.1 Vývoj nezaměstnanosti

Podíl nezaměstnaných osob v okrese Frýdek-Místek, Moravskoslezském kraji i České republice od roku 2014 mírně klesá. Podíl nezaměstnaných osob v Moravskoslezském kraji dosáhl dne 28. 2. 2017 hodnoty 7,3 % (ČSÚ, 2017) a tím se stal druhým krajem s nejvyšším podílem nezaměstnaných osob. Vyšší podíl nezaměstnaných má už jen Ústecký kraj s hodnotou 7,79 % (ČSÚ, 2017). Nejmenší podíl nezaměstnaných osob má ke stejnému dni kraj Hlavní město Praha (3,26 %) (ČSÚ, 2017).

K největším zaměstnavatelům v první dekádě 20. století, jejichž sídlo leží v okrese Frýdek-Místek, patřily společnosti OKD, a. s. a Důl Paskov. Dalšími velkými zaměstnavateli byl SLEZAN Frýdek-Místek a. s., Nemocnice ve Frýdku-Místku, příspěvková organizace a Biocel Paskov a. s. (ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017a).

Nejvyšších hodnot dosáhl podíl nezaměstnaných osob v okrese Frýdek-Místek v únoru roku 2004 a v dalších letech se situace zlepšovala. V roce 2008 dosáhl podíl nejnižší hodnoty ve sledovaném období (viz obrázek 7). Vývoj pozitivně ovlivnilo zahájení výroby firmy Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. v průmyslové zóně Nošovice, kde se vytvořilo několik tisíc nových pracovních míst. V následujícím roce 2009 došlo k výraznému poklesu zaměstnanosti v odvětví těžby a dobývání, a to kvůli celosvětové krizi a výraznému poklesu poptávky po černém uhlí. Ke zvýšení podílu také přispělo ukončení činnosti textilní firmy SLEZAN Frýdek-Místek a. s. v září roku 2010.

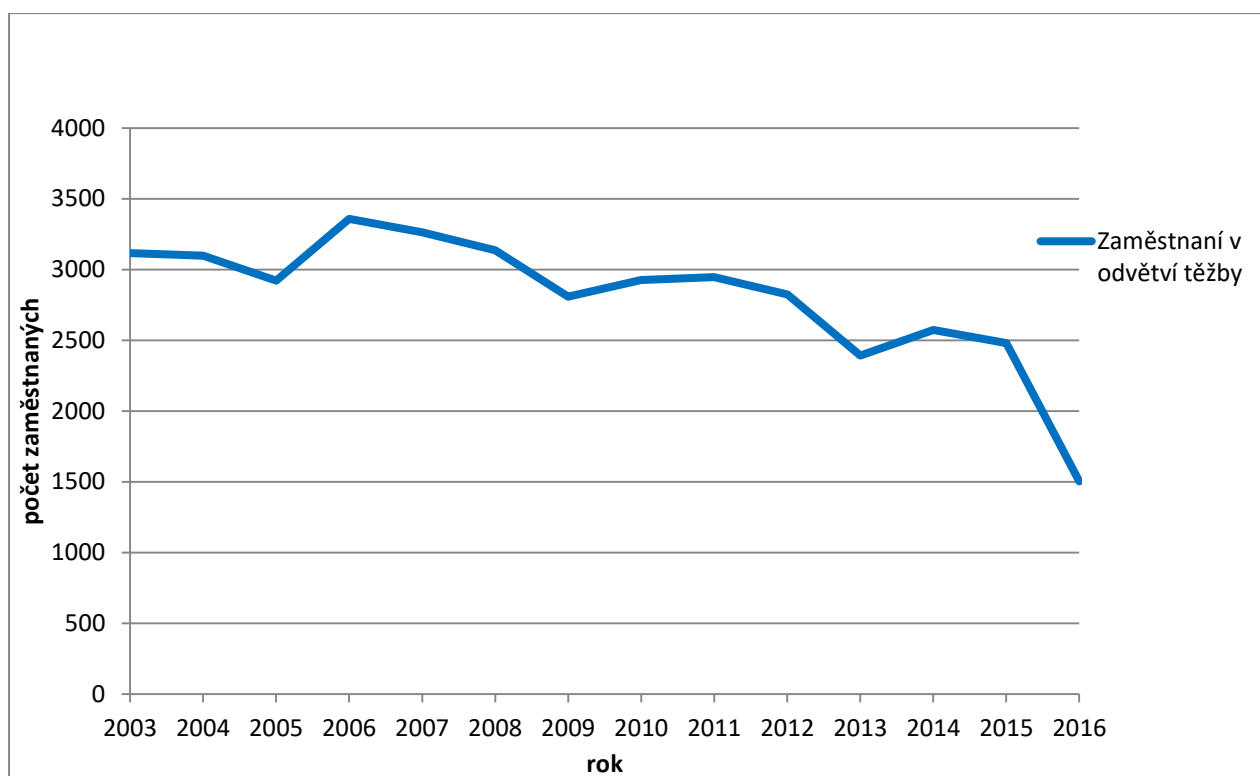
V následujících letech stoupal podíl nezaměstnaných osob zejména v důsledku pokračování úsporných opatření státních a soukromých subjektů. Největší pokles zaměstnanosti zaznamenalo odvětví stavebnictví a zdravotní a sociální péče. Výrazný pokles zaměstnanosti nastal i v odvětví těžby a dobývání z důvodu omezování zakázek hutního průmyslu, poklesu poptávky po černém uhlí a také levných dovozů a nízkých cen uhlí (ÚŘAD PRÁCE, 2017a). S vývojem nezaměstnanosti souvisí i vývoj počtu zaměstnaných v oblasti těžby a počet hlášených míst v profesi horník.

Obrázek 7: Srovnání podílu nezaměstnaných osob okresu Frýdek-Místek, Moravskoslezského kraje a České republiky v letech 2005-2017

Zdroj: ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017b

S útlumem těžby černého uhlí koreluje vývoj počtu zaměstnaných v oblasti těžby. V roce 2004 bylo zaměstnáno v odvětví dobývání nerostných surovin 3099 osob, což tvořilo 6 % ze všech odvětví v okrese. Nejvyšší zaměstnanost v odvětví těžby uhlí byla v roce 2006, kdy v těžebním odvětví pracovalo 3358 osob. Následné roky počet mírně klesal. Výrazný nárůst byl v letech 2010 a 2011, kdy počet zaměstnaných činil 2947 a další mírný nárůst byl v roce 2014. Po tomto roce se už číslo vyjadřující zaměstnanost v oblasti těžby stále snižovalo (viz obrázek 8) (ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017a).

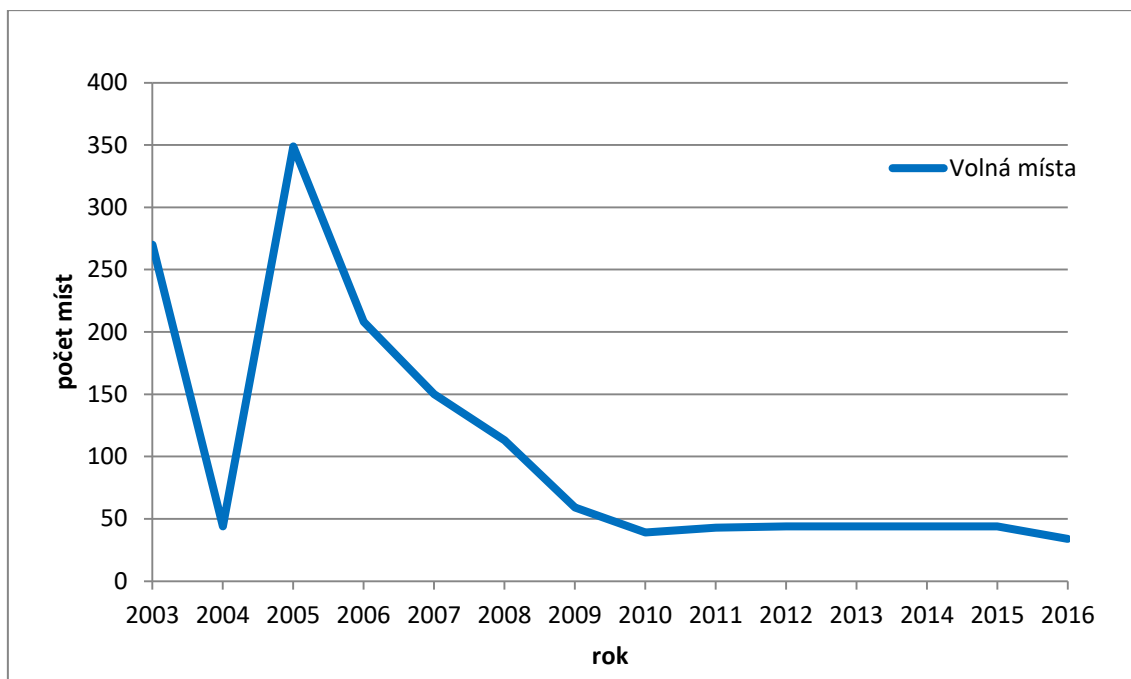

Obrázek 8: Vývoj počtu zaměstnaných v oblasti těžby v okrese Frýdek-Místek v letech 2003 – 2016

Zdroj: ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017a; vlastní zpracování

Největší zájem ze strany zaměstnavatelů o profesi horník nastal v roce 2005, kdy k 31. 12. bylo evidováno téměř 350 volných míst. Zájem v dalších letech sice mírně klesal, ale stále se jednalo o nejžádanější pracovní pozice v okrese. V roce 2010 počet hlášených volných míst klesl pod 50 a v následujících letech již počet hlášených volných míst nestoupal (viz obrázek 9).

Podle Úřadu práce ve Frýdku-Místku byly hlavními důvody, proč lidé nechtějí nebo nemohou pracovat v dolech, nedostatek vzdělání, praxe, zdravotní předpoklady a vůbec zájem pracovat v náročné profesi. Učební obor horník byl v České republice zrušen v roce 1991 rozhodnutím Ministerstva školství ČSFR, kdy se už nepředpokládal výrazný vývoj hlubinné těžby uhlí v následujících letech (ÚŘAD PRÁCE, 2017a).

Obrázek 9: Počet hlášených volných míst v profesi horník v okrese Frýdek-Místek v letech 2003–2016

Zdroj: ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017a; vlastní zpracování

Po ukončení těžby 31. 3. 2017 v Důlním závodě 3 ve Staříči a Chlebovicích bylo propuštěno 1030 zaměstnanců, kterým byly nabídnuty pracovní pozice v karvinské části revíru, ale tuto možnost přijalo jen 183 horníků. Okolo 300 zaměstnanců se dále podílí na procesu útlumu dolu (OKD, 2017a).

Počet zaregistrovaných horníků ze Staříče a Chlebovic na úřadu práce ve Frýdku-Místku ještě není známý, ale očekává se 300 až 400 nově registrovaných žadatelů o práci. Někteří zaměstnanci z dolu si již práci našli, a proto se na úřadu práce neregistrují.

9.1.2 Projekty na podporu zaměstnanosti

Nejen propuštění zaměstnanci dolů ve Staříči a Chlebovicích mohou využít projekty, které nabízí úřady práce. Pro horníky se jeví jako nejlepší projekt Outplacement nebo Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II (dále jen POVEZ II). Před nástupem na pracovní pozici do dolů, byli horníci nejčastěji vyučeni. Dle mého názoru by po absolvování některého z projektů nebo rekvalifikačního kurzu neměli mít zásadní problém najít novou pracovní pozici.

Outplacement je projekt hrazený z Evropského sociálního fondu a Státního rozpočtu České republiky. Projekt je zaměřený na zaměstnance, kterým hrozí ztráta zaměstnání, a na ty, kteří jsou z důvodu hromadného propouštění ve výpovědní době. Do projektu se mohou zapojit i noví zaměstnavatelé přijímající zaměstnance z hromadného propouštění.

Projekt pomáhá zvýšit šanci v nalezení nového pracovního místa. Pro lepší uplatnění zájemci absolvují poradenské a vzdělávací programy. V průběhu získávání nové kvalifikace budou účastníkům vypláceny mzdové příspěvky, příspěvky na veřejnou dopravu a další.

Projekt byl zahájen 1. 1. 2017 a v této době ještě nelze hodnotit úspěšnost jeho účastníků. Ke dni 31. 3. 2017 bylo v projektu přihlášeno 153 účastníků v okrese Frýdek-Místek. Hodnotit projekt bude možné až po delším časovém období nebo po jeho ukončení tedy 31. 12. 2019 (ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017c).

Projekt **POVEZ II** je také financovaný z Evropského sociálního fondu a ze Státního rozpočtu České republiky. Do projektu se mohou zapojit zaměstnavatelé prostřednictvím svých aktuálních i budoucích zaměstnanců. Jeho cílem je rozvinout a prohloubit kvalifikační dovednosti zaměstnanců. Projekt nabízí příspěvek na vzdělávání zaměstnanců a mzdové náklady v období školení (ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017d).

9.2 Změny v obecních rozpočtech

Podle ustanovení § 33g odst. 8 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) ve znění pozdějších předpisů, je příjemcem úhrad z dobývacích prostorů obec, na jejímž území se dobývací prostor nachází. Pokud dobývací prostor zasahuje na území více obcí, úhrady z dobývacích prostorů se rozdělují podle poměru ploch jednotlivých obcí.

Podle ustanovení § 33h odst. 8 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) ve znění pozdějších předpisů, je subjektem úhrady z vydobytych nerostů držitel dobývacího prostoru nebo organizace, která získala nerostné suroviny při ložiskovém průzkumu, nebo ten, kdo provádí nepovolené dobývání výhradního ložiska.

Příjemcem 75 % z úhrad z dobývacího prostoru a z vydobytych surovin je obec, na jejímž území je prováděna těžba černého uhlí a příjemcem 25 % je státní rozpočet

České republiky. V příjmu obce je veden jako položka pod názvem Příjmy z úhrad dobývacího prostoru a z vydobytých nerostů v kategorii nedaňové příjmy.

V zájmovém území jsou jen dvě obce, na jejichž území se nevyskytuje dobývací prostor, a proto ve výše zmíněné položce nezaznamenávají žádný příjem. Podle tabulky 3 se v období 2010–2016 jednalo o obce Kaňovice a Václavovice.

Vývoj příjmů jednotlivých obcí se ve sledovaném období lišil. Většina obecních rozpočtů zaznamenala nárůst a následný pokles příjmů. Jedinou obcí, která měla stabilní příjem, byl Šenov, jehož každoroční příjem z těžby činil 41 618 Kč. Obec Žabeň zaznamenala v roce 2011 pokles příjmu z těžební činnosti o 85 % v porovnání s předcházejícím rokem. V následujících letech se pak příjem ještě mírně snižoval. Výše příjmů z těžby však neměla na celkový rozpočet Žabně výraznější vliv.

Vývoj příjmů u ostatních obcí velmi podobný. Nejvyšší příjmy obce zaznamenaly v letech 2012 nebo 2013 a následně se příjmy z těžby snižovaly. Výrazný vliv útlumu těžby lze velmi dobře pozorovat na porovnání ročních příjmů Staříče, proto se dále budu zabývat právě příjmy této obce.

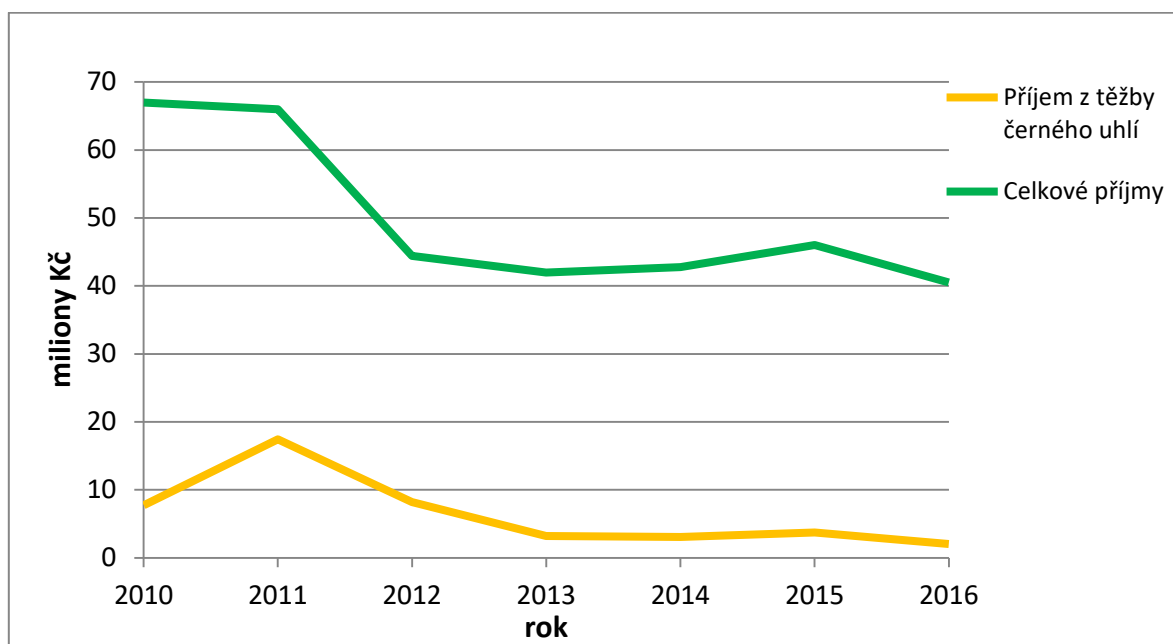
Tabulka 3: Příjmy obcí v letech 2010–2016 z úhrad dobývacího prostoru a z vydobytých nerostů

Obec	Příjmy z úhrad dobývacího prostoru a z vydobytých nerostů (Kč)						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Frydek-Místek	542 510	791 935	868 656	782 170	699 332	715 590	590 526
Kaňovice	0	0	0	0	0	0	0
Paskov	359 250	469 088	509 696	587 284	316 246	332 667	364 392
Řepiště	162 230	203 572	224 266	268 794	144 213	152 913	156 737
Sedliště	10 640	19 187	22 415	19 075	17 207	18 128	14 513
Staříč	7 750 610	17 449 744	8 228 314	3 226 068	3 079 815	3 742 955	2 039 253
Sviadnov	122 280	99 239	76 096	92 957	77 023	65 546	58 136
Šenov	41 620	41 618	41 618	41 618	41 618	41 618	41 618
Václavovice	0	0	0	0	0	0	0
Vratimov	166 540	221 022	242 512	279 303	148 026	157 032	172 463
Žabeň	379 610	57 221	46 537	54 303	46 963	41 675	38 263

Zdroj: MF ČR, 2017; vlastní zpracování

Největších příjmů z těžby na začátku i na konci sledovaného období měla právě obec Staříč. Zatímco v roce 2010 činil příjem z těžby 7 750 610 Kč, v následujícím roce se výrazně navýšil na 17 449 744 Kč a tento příjem byl nejvyšším ročním příjmem ze všech sledovaných obcí v letech 2010 až 2016. V roce 2012 nastal oproti předchozímu

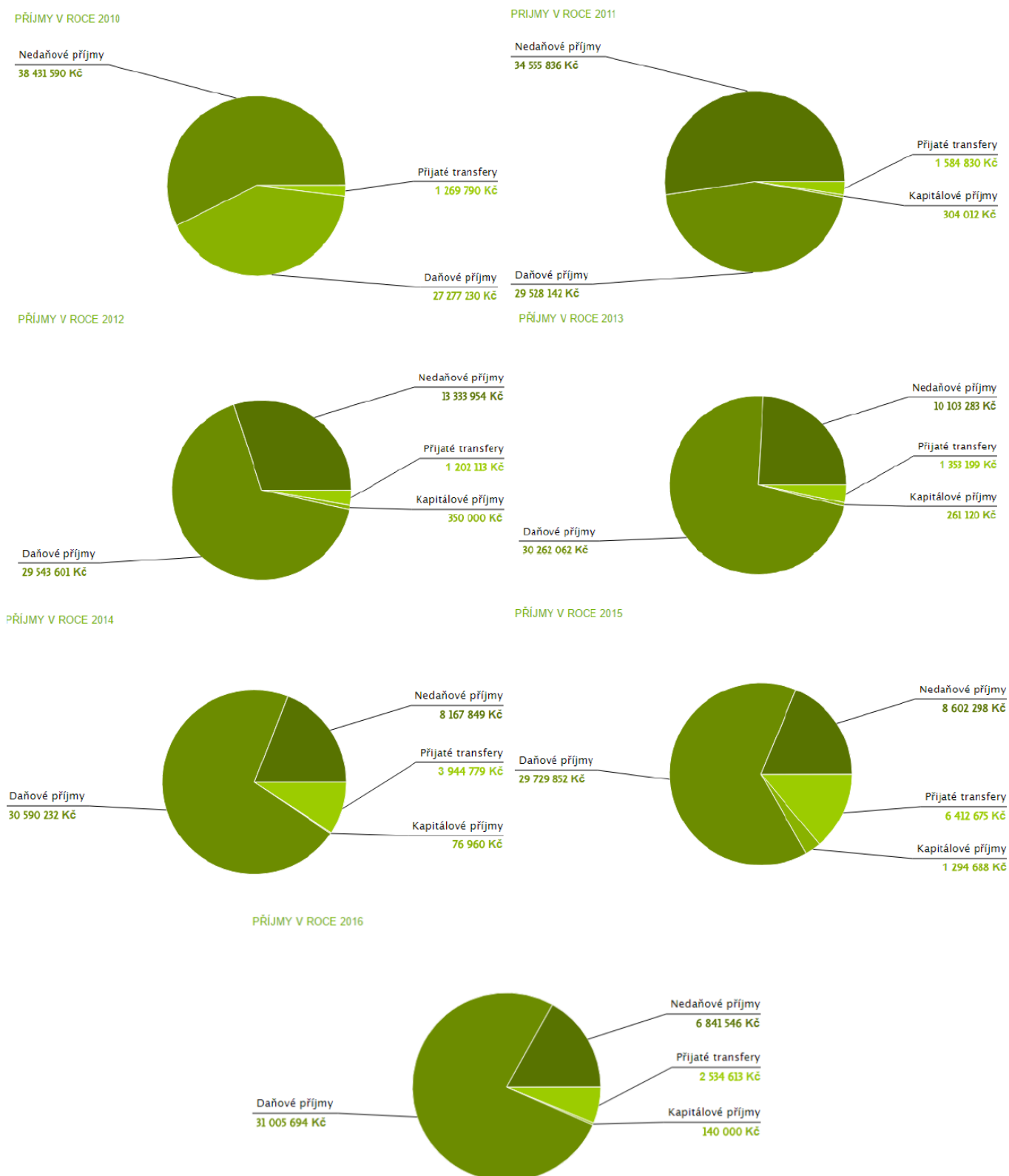
roku výrazný pokles o 47 %, ale stále se jednalo o druhý nejvyšší roční příjem. V následujících letech se příjem obce Staříč pohyboval nad 3 mil. Kč. V posledním sledovaném roce byl příjem 2 039 253 Kč, což je pouze 12 % z příjmu roku 2011. Je více než zřejmé, že příjem z těžby výrazně ovlivňuje celkový příjem obce, což je patrné z obrázku 10.

Obrázek 10: Celkový příjem a příjem z těžby černého uhlí obce Staříč v letech 2010–2016

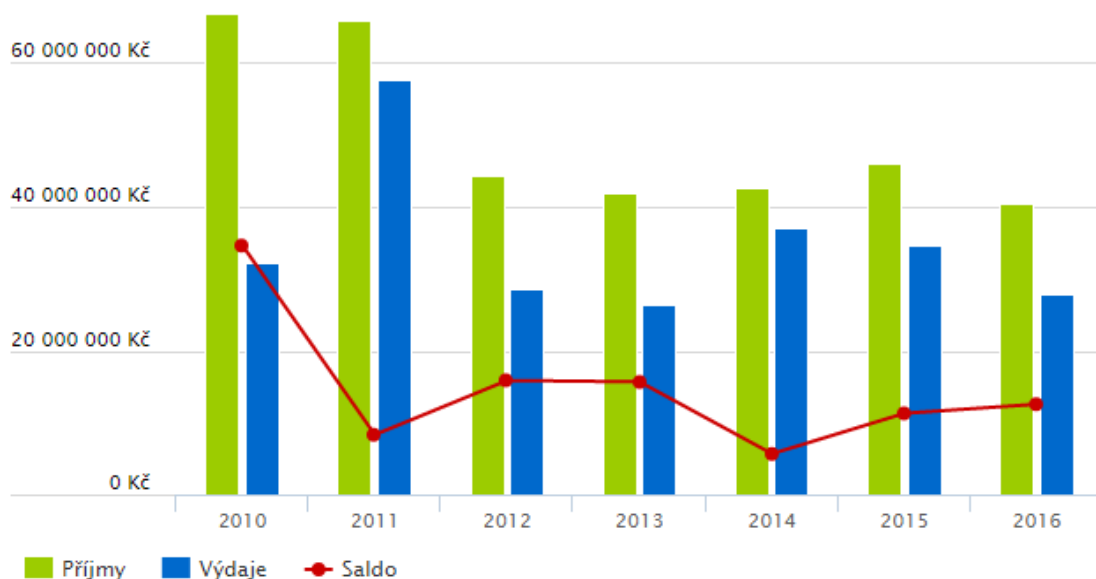
Zdroj: MF ČR, 2017; vlastní zpracování

Výrazné rozdíly v příjmech z těžby se promítly také do skladby celkových příjmů Staříče. Zatímco v roce 2010 nedaňové příjmy (do kterých se zahrnuje příjem z těžby nerostných surovin) tvořily 57 % celkového příjmu, v následujícím roce už to bylo jen 52 %. I v dalších letech se podíl nedaňových příjmů snižoval a v roce 2016 tvořily necelých 20 % celkového příjmu obce, což je patrné z obrázku 11, ve kterém jsou nedaňové příjmy vyznačené tmavě zeleně. Společně s příjmy postupně klesaly i výdaje obce a díky tomu bylo saldo obecního rozpočtu vždy kladné a obecní rozpočet se pohyboval v přebytku (viz obrázek 12).

Obrázek 11: Celkové příjmy obce Staříč v letech 2010–2016

Zdroj: MF ČR, 2010, MF ČR, 2011, MF ČR, 2012, MF ČR, 2013, MF ČR, 2014, MF ČR, 2015, MF ČR 2016

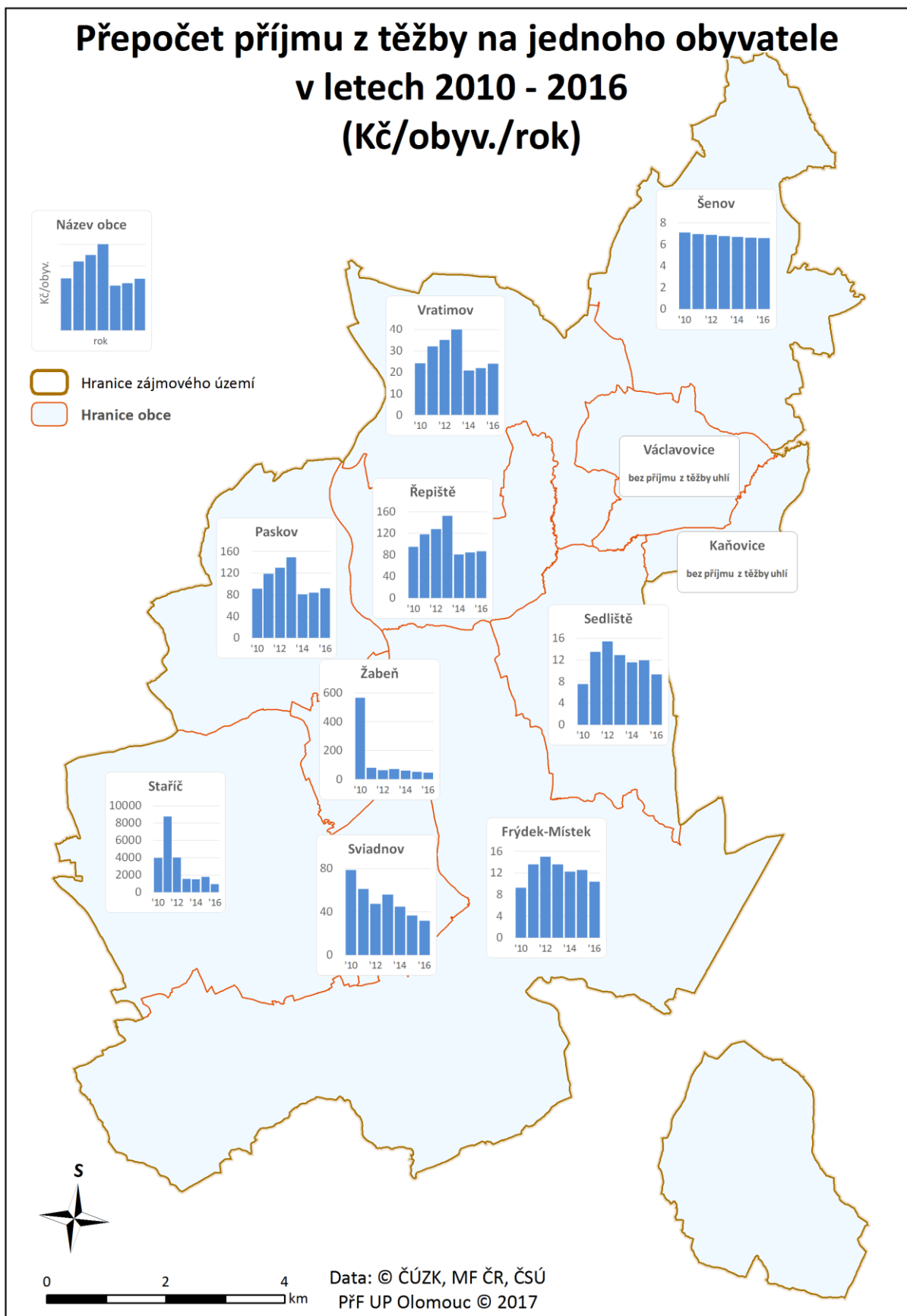
Obrázek 12: Meziroční vývoj rozpočtu obce Staříč

Zdroj: MF ČR, 2017

Příjmy z těžby všech obcí v zájmovém území v přepočtu na jednoho obyvatele jsou patrné z obrázku 13. Je zřejmé, že nejvyšší příjem z těžby na obyvatele měla v letech 2010–2016 obec Staříč. V roce 2011 dosahoval příjem 8 764 Kč na jednoho obyvatele. Výrazný příjem na jednoho obyvatele měla obec Žabeň v roce 2010 (567 Kč), ale v následujících letech se příjmy pohybovaly v rozmezí od 48 do 82 Kč na obyvatele. Srovnatelné roční příjmy na hlavu vykazovaly obce Paskov a Řepiště. Jejich příjmy se pohybovaly v rozmezí 80 až 150 Kč za rok. Nejnižší příjem na obyvatele vykazovala obec Šenov, jejíž každoroční příjem se pohyboval okolo 7 Kč na obyvatele.

Celkové obecní příjmy z těžební činnosti v letech 2010–2016 nejprve stoupaly a následně došlo k jejich poklesu. Dle mého názoru budou v následujících letech příjmy pravděpodobně klesat dále z důvodu zavření doposud jediného činného dolu v ostravské části ostravsko-karvinského revíru.

Jakékoliv snížení příjmu v obecním rozpočtu ovlivní hospodaření obce. Některé obce již důsledky útlumu těžby pocítily. Podle výše uvedených vývojů rozpočtů zaznamenala největší dopad útlumu obec Staříč. Pro žádnou z obcí však příjmy z těžby neznamenal hlavní složku obecních příjmů.

Obrázek 13: Příjmy obcí z těžby v letech 2010–2016 přepočtené na jednoho obyvatele
 Zdroj: ČÚZK, 2017, MF ČR, 2017, ČSÚ 2016a

9.3 Vliv na územní rozvoj obcí

9.3.1 Územní rozvoj obcí

Územní plán obce je návrh na budoucí rozvoj obce. Navrhuje se koncept rozvoje území, urbanistická koncepce, velikosti a využití nově zastavitelných ploch, koncepce veřejné infrastruktury a další. Vymezuje se i nové dobývací prostory (dále jen DP), ale v případě obcí na Frýdecko-Místecku v žádném územním plánu obce není navržen nový DP (FRÝDEK-MÍSTEK, 2017, MĚSTO PASKOV, 2017, MĚSTO ŠENOV, 2017, MĚSTO VRATIMOV, 2017, OBEC KAŇOVICE, 2016, OBEC ŘEPIŠTĚ, 2017, OBEC SEDLIŠTĚ, 2017, OBEC STAŘÍČ, 2016, OBEC SVIADNOV, 2016, OBEC VÁCLAVOVICE, 2016, OBEC ŽABEŇ, 2016). Při zpracování územního plánu se musí dbát na ochranu a využití nerostného bohatství a zajistit nejvhodnější ochranu výhradního ložiska.

DP je zákonem stanovené území, na kterém může probíhat těžba surovin. Na Frýdecko-Místecku jsou DP pro cihlářskou surovinu, hořlavý zemní plyn černé uhlí a metan (viz tabulka 4). DP leží v chráněném ložiskovém území (dále jen CHLÚ), které se dělí na několik pásem. Celé zájmové území je součástí CHLÚ české části Hornoslezské pánve se zásobami černého uhlí a zemního plynu. Podle vrstvy Chráněné ložiskové území – černé uhlí v mapové aplikaci Moravskoslezského kraje, se na území vybraných obcí rozkládají pásma B1, C1, C10, C2, M a N.

Tabulka 4: Přehled dobývacích prostorů na území vybraných obcí ke dni 10. 2. 2017

Název DP	Nerost	Název organizace	Plocha DP (ha)	Stanovení DP
Místek	cihlářská surovina	CIDEM Hranice, a. s.	12,34	1. 8. 1966
Místek I	cihlářská surovina	MURON spol. s. r. o.	7,53	23. 6. 1975
Paskov I	hořlavý zemní plyn váz. na uhlí	Green Gas DPB, a. s.	2277,63	30. 5. 1999
Řepiště	cihlářská hlína	CIDEM Hranice, a. s.	3,83	4. 2. 1961
Řepiště I	cihlářská hlína	Wienerberger cihlářský průmysl, a. s.	7,02	4. 2. 1961
Staříč	černé uhlí, metan	OKD, a. s.	4251,26	18. 12. 1962
Sviadnov	karb. zemní plyn, černé uhlí	Green Gas DPB, a. s.	1344,12	5. 7. 1968

Zdroj: STÁTNÍ BÁŇSKÁ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY, 2017; upraveno

Pásma B1, C1 i C10 vyžadují stanovení podmínek zajištění stavby proti účinkům poddolování. Závazné stanovisko vydá, po projednání s obvodním báňským úřadem, krajský úřad. Pro plochy v pásmech C2, M a N nejsou stanoveny

podmínky zajištění stavby proti účinkům poddolování (MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, 2017).

Největším DP je DP Staříč se zásobami černého uhlí a metanu. Byl vyhlášen 18. 12. 1962 a nyní je pod správou společnosti OKD, a. s. Celkem zasahuje svou výměrou na území deseti obcí (viz tabulka 5). V zájmové oblasti pak zasahuje do pěti obcí (viz tabulka 6).

Tabulka 5: Výměra DP Staříč podle obcí, do kterých zasahuje

Obec	Výměra (ha)	% z výměry DP
Brušperk	320,33	7,5
Fryčovice	712,21	16,8
Frýdek-Místek	102,68	2,4
Hukvaldy	189,66	4,5
Krmelín	14,28	0,3
Palkovice	629,33	14,8
Paskov	58,33	1,4
Staříč	1786,08	42,0
Sviadnov	221,39	5,2
Žabeň	216,94	5,1
Celkem	4251,23	100,0

Zdroj: MACHÁČEK a kol., 2017; upraveno

Tabulka 6: Výměra DP Staříč ve vybraných obcích

Obec	Výměra (ha)	% z výměry DP Staříč	% z výměry plochy obce
Frýdek-Místek	102,68	2,4	2,0
Paskov	58,33	1,4	4,9
Staříč*	1786,08	42,0	94,2
Sviadnov	221,39	5,2	46,6
Žabeň	216,94	5,1	64,6

* katastr obce je dotčen výsledným rozsahem poklesových kotlin k datu ukončení hornické činnosti

Zdroj: MACHÁČEK a kol., 2017; upraveno

Největší část z výměry celé plochy obce zabírá DP v obci **Staříč**, kde tvoří 94,2 % výměry obce a je zde vymezeno CHLÚ. Pásmo B1 zaujímá odhadem asi 65 % území, pásmo C1 zhruba 10 % území, C10 asi 10 % území a C2 přibližně 15 % území obce (MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, 2017). Obec slouží jako klidná obytná zóna pro blízká města Ostravu a Frýdek-Místek. Územní plánovací dokumentace platná od 14. 4. 2014 navrhuje celkem 63,97 ha nově zastavitelné plochy, což je 3,4 % (viz tabulka 7) celkové plochy obce. S funkcí smíšená obytná je navržena výměra plochy

35,72 ha. Téměř celé území obce je poddolované hlubinnou těžbou a proto je nutné použít zvláštní opatření při zakládání staveb (OBEC STAŘÍČ, 2016).

Do území obce **Žabeň** také zasahuje DP Staříč a tvoří 64,6 % výměry obce. Pásmo B1 zaujímá přibližně 10 % plochy katastrálního území, pásmo C1 zaujímá asi 50 % plochy, pásmo C10 zaujímá zhruba 20 % území, pásmo C2 zaujímá asi 16 % území a pásmo N zaujímá asi 4 % území obce (MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, 2017). Územní plán obce ze dne 1. 1. 2010 navrhuje celkem 13,2 ha nově zastavitelné plochy a pro výstavbu rodinných domů je vymezeno 12,16 ha. Návrh nově zastavitelné plochy je asi 3,9 % z celkové plochy obce (OBEC ŽABEŇ, 2017).

Část DP Staříč také zasahuje na území obce **Sviadnov**, ve které část DP tvoří 46,6 % území. CHLÚ zde zasahuje čtyřmi pásmy. Pásmo B1 zaujímá odhadem asi 7 % rozlohy obce, pásmo C1 zaujímá také asi 8 % rozlohy, pásmo C10 zaujímá přibližně 40 % rozlohy obce Sviadnov a pásmo C2 zaujímá asi 45 % území (MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, 2017). Územní plán obce platný od ledna roku 2016 navrhuje 33,38 ha nově zastavitelné plochy, z toho je 21,76 ha určeno pro plochy s využitím bydlení nebo smíšené obytné. Celkem návrh nově zastavitelné plochy tvoří 7 % z celé plochy obce (OBEC SVIADNOV, 2016).

Tabulka 7: Nově vymezená zastavitelná plocha v obcích

Obec	Zastavitelná plocha (%)
Frýdek-Místek	.
Kaňovice	5,3
Paskov	3,7
Řepiště	8,2
Sedliště	.
Staříč	3,4
Sviadnov	7,0
Šenov	10,6
Václavovice	11,5
Vratimov	11,3
Žabeň	3,9

· údaj chybí

Zdroj: MĚSTO PASKOV, 2017, MĚSTO ŠENOV, 2017, MĚSTO VRATIMOV, 2017, OBEC KAŇOVICE, 2016, OBEC ŘEPIŠTĚ, 2017, OBEC STAŘÍČ, 2016, OBEC SVIADNOV, 2016, OBEC VÁCLAVOVICE, 2016, OBEC ŽABEŇ, 2016; vlastní zpracování

Z tabulky 7 lze vyčíst, jak velké plochy nově zastavitelného území jsou v územním plánu navrhovány. Obce, na kterých se rozkládá DP Staříč, patří k obcím

s menší plochou nově vymezeného zastavitelného území. Naopak obce Šenov, Václavovice a Vratimov, které leží mimo DP Staříč, mají větší plochu navržené zastavitelné plochy.

9.3.2 Byty společnosti RESIDOMO

V současné době je velmi medializovaný spor mezi nájemníky bytů, které vlastnila společnost OKD, a. s. a dnešním vlastníkem bytů. Byty postavené před rokem 1989 byly vloženy do společnosti OKD a následně privatizovány. V roce 2004 byla dokončena privatizace a stát prodal akcie OKD společnosti KARBON INVEST. Některý majetek OKD nebyl vůbec oceněn a samotné byty byly podceněny hluboko pod tržní cenou. Jeden byt byl ohodnocen asi na 40 000 Kč. Společnost v čele se Zdeňkem Bakalou slíbila, že byty si nájemci budou moct odkoupit, ale slib nedodržela (SDRUŽENÍ NÁJEMNÍKŮ BYTYOKD.CZ, 2010). 1. února se společnost RPG přejmenovala a nyní používá název RESIDOMO, s. r. o (JIŘÍČEK, 2017).

Největší poskytovatel bytů vlastní 43 000 bytů v Moravskoslezském kraji, z toho asi 2500 ve Frýdku-Místku a 120 v obcích Staříč a Sviadnov. Byty ve Frýdku-Místku jsou soustředěny do dvou hlavních lokalit. První lokalitou je sídliště Kolaříkovo v Místku, kde je nejvíce bytů v ulicích Marie Majerové, Československé armády a Dr. Antonína Vaculíka. Druhá lokalita je ve Frýdku v blízkosti a zde je nejvíce bytů v ulicích I. P. Pavlova, K Hájku a Nad Stadionem (SDRUŽENÍ NÁJEMNÍKŮ BYTYOKD.CZ, 2008).

Z rozhovorů s 66 nájemníky bytů ve Frýdku-Místku, které vlastní společnost RESIDOMO, s. r. o. vyplývá, že 34 dotázaných, což je více než polovina, je s bydlením víceméně spokojená. Necelých 75 % z nich bydlí ve zrekonstruovaném bytě. 32 ze všech dotázaných uvedlo, že s bydlením není spokojeno. Z nich více než 80 % bydlí v bytě v původním stavu. Nejčastějším důvodem nespokojenosti byl uváděn vysoký nájem a také původní stav bytů. Na otázku, zda mají plány ohledně bydlení do budoucna, necelá třetina respondentů uvedla, že si plánují koupit svůj vlastní byt a 12 % z dotázaných uvedlo, že si v budoucnu plánují postavit vlastní rodinný dům. Téměř všichni respondenti, kteří mají plán na vlastní bydlení, byli ve věku 25 - 50 let. Více než dvě třetiny respondentů uvedly, že vlastní bydlení do budoucna neplánují, přičemž nejčastěji zaznívaly tři důvody. Necelých 40 % uvedlo, že nemá vůbec žádné plány, 35 % uvedlo, že na vlastní bydlení nemají finance a zbytek respondentů uvedl, že jsou se svou situací spokojeni.

Průměrný měsíční nájem u bytu s dispozicí 1+1 se pohybuje okolo 6015 Kč, u bytu s dispozicí 2+1 je průměrný měsíční nájem 7340 Kč a u bytů s dispozicí 3+1 je průměrný měsíční nájem 8645 Kč.

9.4 Odstraňování následků těžby

Součástí těžby uhlí je sanace a zahlazování následků, které vznikly právě hornickou činností. Podle ustanovení § 31 odst. 6 zákona č.44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) ve znění pozdějších předpisů, odstranění škod finančně hradí těžební organizace.

Při útlumu těžby a při zavírání dolů jsou vynakládány vysoké částky na investice spojené s útlumem a samotnou technickou likvidací. Společnost OKD, a. s. financuje odstraňování následků těžby a rekultivaci krajiny a každoročně investuje vysoké částky na tyto účely. Největší podíl investic spojených s útlumem je vynakládán na zahlazování následků hornické činnosti. V roce 2014 tyto investice přesáhly 520 mil. Kč. Celkem OKD, a. s. vynaložilo na útlum v roce 2014 více než 545 mil. Kč, v následujícím roce 2015 téměř 345 mil. Kč (viz tabulka 8).

Rekultivace probíhají nejčastěji ve dvou fázích. V **technické fázi** se upravují povrchy starých odvalů, postupně se rekultivují odkalovací nádrže a celá rekultivovaná oblast se překryje zeminou. Součástí je také odstranění poškozených objektů a vyčištění území. Následuje **biologická fáze**, ve které se kultivuje půda pro zemědělské využití nebo jako lesní plocha, parková zeleň či ostatní plochy. Pro správný výběr vysazovaných dřevin se provádí inventarizace okolní zeleně a vymezení expanzních druhů (MARTINEC a kol., 2006).

Tabulka 8: Ekonomická náročnost útlumu těžby hrazená OKD, a. s.

Specifikace nákladů OKD (v milionech Kč)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Technické likvidace	1,06	25,83	9,75	0,96	1,30	11,91	4,98
Investice vyvolané útlumem	0	0	0	0	0	10,19	7,43
Sociálně zdravotní náklady spojené s útlumem	5,89	4,39	3,89	3,49	5,65	2,49	2,48
Zahlazování následků hornické činnosti	0	147,80	171,00	481,4	390,80	521,00	329,20
Celkem	6,95	178,02	184,64	485,86	397,76	545,59	344,11

Zdroj: OKD, 2017c; vlastní zpracování

V jižní části OKR se technická fáze rekultivace minimalizuje, poklesové kotliny jsou omezeně zasypávány hlušinou z těžby a rekultivace je prováděna tak, aby trvale zahladila následky důlní činnosti. Výsledkem rekultivace je na odvalech nejčastěji les nebo zeleň (MARTINEC a kol., 2006).

Součástí zahlazování hornické činnosti jsou technická opatření, která zajišťují bezpečnost v okolí důlních děl, opatření proti výstupu důlních plynů, preventivní měření poklesů terénu a pohybu hladin podzemní vody.

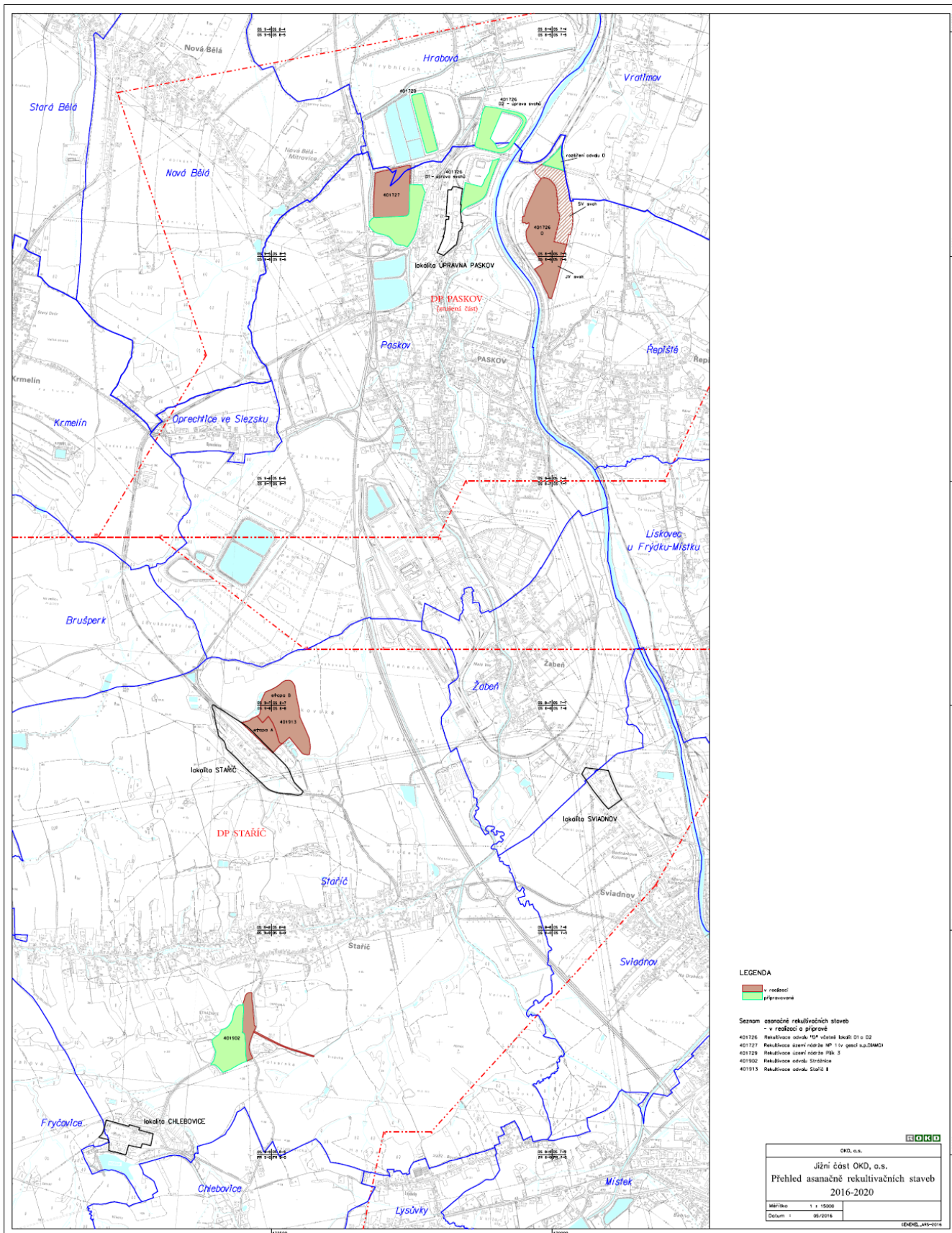
Na období 2016-2020 jsou naplánovány sanace a rekultivace v lokalitách DP Staříč a zrušenou část DP Paskov v rozsahu, který je znázorněn na obrázku 14. Rekultivační práce jsou prováděny v oblasti Důlní závod 3 – lokalita Staříč a Závod Úpraven a probíhají v katastrálním území Staříč, Paskov, Řepiště a Hrabová.

V území obce **Staříč** jsou prováděny rekultivace odvalů Staříč II a Staříč III – Strážnice. Plocha odvalu Staříč II náležící ke zrušené části DP Paskov, prošla tvarováním terénu a v roce 2017 bude zahájena biologická rekultivace, jejímž cílem je ochranný les. Odval Staříč III – Strážnice náleží k DP Staříč. Technická rekultivace zahrnovala tvarování staré části odvalu a východního svahu a následně byla plocha zatravněna. Následně byla střední část svahu postižena sesuvy a biologická rekultivace byla posunuta na rok 2016. Cílem rekultivace je louka a rozptýlená zeleň.

Obě rekultivační akce v katastrálním území **Paskov** leží ve zrušené části DP Paskov. Násypem hlušiny byl zmírněn sklon svahu odvalu D1 a následně zde byly vysazeny stromy a keře. Rekultivačním cílem je zeleň. Rekultivace území nádrže NP1 proběhne až po ukončení naplnění kapacity nádrže.

Rekultivace odvalu „D“ v katastru **Řepiště** začala v roce 2013. V jihovýchodní části území odvalu již proběhla technická rekultivace a v roce 2015 byla zahájena biologická rekultivace. V severovýchodní části probíhá technická rekultivace od roku 2015. Katastrální území **Hrabová** sice neleží v zájmovém území, ale náleží ke zrušené části DP Paskov. Bude provedena rekultivace území nádrže Pilík 3 a úprava svahů odvalu D2. (MACHÁČEK a kol., 2017)

Příkladem zdařilé rekultivace na Frýdecko-Místecku je **Oprechtický les**. Nachází se mezi DP Staříč a Paskov u rychlostní silnice R56 z Frýdku-Místku do Ostravy. Důvody k rekultivaci byly odval hlušiny z dolů, nádrže energetického odpadu a skladovaný tuhý odpad společnosti Biocel Paskov a. s., která vyrábí viskózní buničinu.

Obrázek 14: Přehled lokalit a rekultivací Dolu Paskov plánovaných v letech 2016–2020

Zdroj: MACHÁČEK a kol., 2017

Odval vznikl mezi lety 1983 a 2002. Proces technické rekultivace začal ještě v době aktivního ukládání hlušiny v roce 1999. Na technickou fázi navázala v roce 2003 biologická fáze, která zahrnovala novou výsadbu lesního porostu. K dokončení prací v této lokalitě došlo v roce 2010. Předpokládané výdaje byly odhadnuty na 24,8 milionů Kč a financování projektu zajistila společnost OKD (OKD, 2012b).

Mírně zvlněná krajina Oprechtického lesa výrazně nenarušuje ráz krajiny předhůří Beskyd. Přirozené kopce nijak nepřevyšuje. Mladé dřeviny, které jsou odhadem maximálně 12 let staré, jsou zde zastoupeny z velké části břízou bělokorou (*Betula pendula*), což je patrné z obrázku 15. Dalšími druhy dřevin, které zde rostou, jsou například lípa srdčitá (*Tilia cordata*) a lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*), dub letní (*Quercus robur*), vrba jíva (*Salix caprea*), modřín opadavý (*Larix decidua*), smrk ztepilý (*Picea abies*) a borovice vejmutovka (*Pinus strobus*). Z bylinného patra jsou zde zastoupeny obvyklé cévnaté rostliny vyskytující se v této oblasti. Příkladem je jahodník obecný (*Fragaria vesca*), řeřišnice luční (*Cardamine pratensis*), podběl lékařský (*Tussilago farfara*), zběhovec plazivý (*Ajuga reptans*), sasanka hajní (*Anemone nemorosa*), violka psi (*Viola canina*), hluchavka nachová (*Lamium purpureum*) a další.

Lesem vede velmi příjemná turistická a cyklistická trasa, která je hojně využívána turisty. Nevýhodou může být umístění v těsné blízkosti rychlostní silnice R56, která je velmi frekventovaná a tím i hlučná.

Obrázek 15: Vegetace v Oprechtickém lese (foto: Markéta Křížková, 16. 4. 2017)

10 Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na útlum těžby uhlí a na základě rešerše literatury, zpracování statistických dat, vlastního průzkumu a dalších zdrojů byly charakterizovány vybrané důsledky útlumu těžby uhlí v obcích na Frýdecko-Místecku.

Práce popisuje vývoj nezaměstnanosti v regionu a nejzásadnější události, které ji ovlivnily. Nejvyšší nezaměstnanost byla zaznamenána v roce 2004 a následně v letech 2010 a 2014, z důvodu ekonomické krize a pokračování úsporných opatření státních i soukromých subjektů. V roce 2008 byla zaznamenána nejnižší nezaměstnanost, ke které přispělo zahájení výroby v průmyslové zóně Nošovice (Hyundai). S útlumem těžby uhlí také výrazně souvisí sestupný vývoj počtu zaměstnaných osob v oblasti těžby. Nejen propuštěným zaměstnancům dolů jsou k dispozici rekvalifikační kurzy a projekty na podporu zaměstnanosti zejména Outplacement či POVEZ II.

S útlumem těžby klesají i příjmy obcí, na jejichž katastrálním území byla prováděna těžba nerostných surovin. Nejvyšší příjem ze všech obcí zaznamenal Staříč v roce 2011. V roce 2016 poklesl příjem z těžby o 88 % oproti roku 2011. Ostatní obce nevykazovaly tak vysoké příjmy z těžby jako Staříč, ale i jejich rozpočty zaznamenaly útlum těžby v podobě snížení příjmů z těžební činnosti.

Územní rozvoj je omezen zejména v obcích, na jejichž území je DP a vymezené CHLÚ. Největším DP je DP Staříč, který zasahuje nejvíce na území stejnojmenné obce. Na území žádné obce není vymezen nový DP. S těžební společností OKD, a. s. je spojen spor, jenž je mediálně známý jako „kauza bytů OKD“. Dnes se společnost vlastníci tyto byty nazývá RESIDOMO, s. r. o. Při dotazníkové šetření prováděném na území města Frýdek-Místek polovina respondentů uvedla, že s bydlením není spokojena z důvodu příliš vysokého měsíčního nájmu a nezrekonstruovaných bytů. Dalším důvodem nespokojenosti je také nemožnost odkoupení bytů, které jim bylo slíbeno v minulosti.

Negativní vliv těžby je patrný zejména na krajině. Proto probíhají na místech postižených těžbou rekultivace. V letech 2016–2020 jsou naplánované rekultivační akce v obcích Staříč, Paskov a Řepiště. Terénní průzkum byl proveden v Oprechtickém lese, kde je rekultivační akce již dokončena. Výsledek rekultivace výrazně nenarušuje okolní krajinu a zapadá do předhůří Beskyd.

Pro lepší přehlednost je práce doplněna tabulkami, grafickými přílohami, mapami a fotodokumentací.

Bakalářská práce by mohla sloužit jako podklad pro téma diplomové práce zejména proto, že v následujících letech budou dostupné nové statistické údaje např. o úspěšnosti absolventů projektů na podporu zaměstnanosti, o vývoji nezaměstnanosti po ukončení provozu v posledním dole v regionu a některé rekultivační akce již budou dokončené.

11 Summary

The bachelor thesis focuses on the reduction of the mining activity and selected consequences of the reduction of the coal mining activity in towns in the Frydek-Mistek area were characterised based on literary research, processed statistical data, personal research and other sources.

The paper describes the development of unemployment in the region during the time of the reduction of the mining activities. The gradually declining number of people employed in the mining sector is strongly related to the reduction of mining. The requalification courses and employment support projects, especially Outplacement or POVEZ II are available not only to the mine workers that have been made redundant. With the reduction of mining, the revenues of the towns, on whose cadastral areas the mining of the mineral resources took place, decreased. The towns where the mining took place registered a decrease in the form of reduced incomes from the mining activity. The ground development is limited especially in those towns whose areas include a Conquering Space (DP) or a defined Protected Mineral Resource Area (CHLÚ). The negative consequences of mining show especially in the state of the environment. Therefore, reclamation processes are taking place in areas affected by mining.

For better clarity, the paper is supported by tables, graphical appendices, maps and photo documentation.

12 Použitá literatura a zdroje

Knihy

BÍNA, Jan a Jaromír DEMEK, 2012. *Z nížin do hor: geomorfologické jednotky České republiky*. 1. vyd. Praha: Academia. 343 s. ISBN 978-80-200-2026-0.

BROŽA, Vojtěch a kol., 2009. *Přehradý Čech, Moravy a Slezska*. 2. vyd. Liberec: Knihy 555. ISBN 978-80-86660-11-7.

CULEK, Martin a kol., 1996. *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma. 348 s. ISBN 80-85368-80-3.

CULEK, Martin a kol., 2013. *Biogeografické regiony České republiky*. Brno: Masarykova univerzita. 447 s. Geoinovace. ISBN 978-80-210-6693-9.

DEMEK, Jaromír, MACKOVČIN Peter a kol., 2006. *Hory a nížiny: Zeměpisný lexikon ČR*. 2. vyd. Brno: AOPK ČR. 580 s. ISBN 80-86064-99-9.

CHLUPÁČ, Ivo a kol., 2011. *Geologická minulost České republiky*. 2. opr. vyd. Praha: Academia. 436 s. Neživá příroda. ISBN 978-80-200-1961-5.

KIRCHNER, Karel a Irena SMOLOVÁ, 2010. *Základy antropogenní geomorfologie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 287 s. ISBN 978-80-244-2376-0.

KOUTECKÁ, Věra a Zdeněk POLÁŠEK, 2016: *Podnikatelský areál ve Staříči. Přírodovědný průzkum – dílčí zpráva (jarní aspekt)*. 9 pp. Praha: Archiv Festuca (Ostrava & Havířov) & Efesto Invest s.r.o.

KUPKA, Jiří, 2016. *Zoologický monitoring vybraných lokalit dobývacího prostoru Staříč. Zpráva za rok 2016*. 51 pp. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava (Ostrava) & OKD, a. s. Poskytnuto oznamovatelem.

MARTINEC, Petr a kol., 2006. *Vliv ukončení hlubinné těžby na životní prostředí*. Pro Ústav geoniky AV ČR vydalo Nakladatelství Anagram s.r.o., Ostrava. 128 s. ISBN 80-7342-098-8.

NĚMEC, Jan a Jan KOPP, eds., 2009. *Vodstvo a podnebí v České republice v souvislosti se změnou klimatu*. Praha: Consult. 256 s. ISBN 80-903482-7-0.

NĚMEC, Jan a Josef HLADNÝ, eds., 2006. *Voda v České republice*. Praha: Consult. 256 s. ISBN 80-903482-1-1.

POLÁŠEK, Zdeněk, 2016. *Přírodovědný průzkum Rozšíření odvalu D severním směrem*. 26 pp. Havířov-Prostřední Suchá: archiv Festuca & Havířov-Prostřední Suchá: AWT Rekultivace, a. s.

KUPKA, Jiří, 2016. *Zoologický monitoring vybraných lokalit dobývacího prostoru Staříč. Zpráva za rok 2016*. 51 pp. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava (Ostrava) & OKD, a. s. Poskytnuto oznamovatelem.

SMOLOVÁ, Irena, 2008. *Těžba nerostných surovin na území ČR a její geografické aspekty*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2125-4.

TOLASZ, Radim, 2007. *Atlas podnebí Česka: Climate atlas of Czechia*. 1. vyd. Praha: Český hydrometeorologický ústav. 255 s. ISBN 978-80-86690-26-1.

WEISSMANNOVÁ, Hana, 2004. *Chráněná území ČR. X., Ostravsko*. 1. vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. 454 s. ISBN 80-86064-67-0.

QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti Československa: Climatic regions of Czechoslovakia*. Brno: Geografický ústav ČSAV, 1971. *Studia geographica*.

Legislativa

ČESKO, 1991. Usnesení vlády ČR č. 267 ze dne 22. listopadu 1991 o koncepci snižování ztrátovosti těžby uhlí hlubinných dolů v České republice pro léta 1991–1992 a řešení sociálně zdravotní problematiky důlních pracovníků. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 50.

ČESKO, 1988. Zákon č. 44 ze dne 1. července 1988 o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon) ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1988, částka 8.

Internet

ČESKÁ GEOLOGICKÁ SLUŽBA, 2014a. Svahové nestability. *Geology.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: http://mapy.geology.cz/svahove_nestability/

- ČESKÁ GEOLOGICKÁ SLUŽBA, 2014b. Významné geologické lokality v České republice. *Geology.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: http://mapy.geology.cz/geologicke_lokality/
- ČSÚ, 2016a. Databáze demografických údajů za obce ČR. *Czso.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>
- ČSÚ, 2017. Podíl nezaměstnaných osob v krajích k 31. 3. 2017. *Czso.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/mapa-podil-kraje>
- ČÚZK, 2017. Prohlížečské služby – WMS – úvod. *Geoportal.cuzk.cz* [online]. Praha: Státní správa zeměměřičství a katastru, 2017 [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: [http://geoportal.cuzk.cz/\(S\(eykdw5051nm5nfbx0ykuaie2\)\)/Default.aspx?mode=TextMeta&side=wms.verejne&text=WMS.verejne.uvod&head_tab=sekce-03-gp&menu=311](http://geoportal.cuzk.cz/(S(eykdw5051nm5nfbx0ykuaie2))/Default.aspx?mode=TextMeta&side=wms.verejne&text=WMS.verejne.uvod&head_tab=sekce-03-gp&menu=311)
- FRÝDEK-MÍSTEK, 2017. Územní plán města. *Frydekmostek.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.frydekmostek.cz/cz/obcan/organy-mesta/magistrat-mesta/odbor-uzemniho-rozvoje-a-stavebniho-radu/uzemni-plany-a-uap/uzemni-plan-mesta/>
- GÜRTLEROVÁ, Pavla, 2008. Skalická Morávka 2008. *Česká geologická služba: Geologické lokality* [online]. 2008 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://lokality.geology.cz/2951>
- JIŘÍČEK, Petr, 2017. RPG Byty se přejmenují na Residomo. Co plánují dál? *Moravskoslezský deník* [online]. 2017 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/rpg-byty-se-prejmenuji-na-residomo-co-planuji-dal-20170113.html
- MACHÁČEK, Milan a kol., 2017. Záměry na území ČR: Pokračování hornické činnosti OKD, a.s., Dolu Paskov v období 2011–2020; změna záměru – ukončení hornické činnosti. *Cenia.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-02-03]. Dostupné z: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_OV9187
- MAS SLEZSKÁ BRÁNA, 2015. Strategický plán rozvoje území MAS Slezská brána v období 2014+. *Masslezskabrana.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.masslezskabrana.cz/publicdoc/strategicky-plan-rozvoje-uzemi-mas-slezska-brana-v-obdobi-2014-verze-1122015.pdf>

MĚSTO PASKOV, 2017. Územní plán. *Mesto-paskov.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://www.mesto-paskov.cz/mesto-paskov/uzemni-plan/>

MĚSTO ŠENOV, 2017. Územní plán – Šenov – veřejné projednání. *Mestosenov.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.mesto-senov.cz/uzemni-plan-senov>

MĚSTO VRATIMOV, 2017. Územní plán Vratimov. *Vratimov.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: http://www.vratimov.cz/e_download.php?file=data/editor/116cs_10.pdf&original=textova_cast.pdf

MF ČR, 2010. Obec Staříč: Rozpočet pro rok 2010. *Statnipokladna.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2010 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2010/obce/detail/00576956>

MF ČR, 2011. Obec Staříč: Rozpočet pro rok 2011. *Statnipokladna.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2011 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2011/obce/detail/00576956#>

MF ČR, 2012. Obec Staříč: Rozpočet pro rok 2012. *Statnipokladna.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2012 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2012/obce/detail/00576956#>

MF ČR, 2013. Obec Staříč: Rozpočet pro rok 2013. *Statnipokladna.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2013 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2013/obce/detail/00576956#>

MF ČR, 2014. Obec Staříč: Rozpočet pro rok 2014. *Statnipokladna.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2014 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/obce/detail/00576956#>

MF ČR, 2015. Obec Staříč: Rozpočet pro rok 2015. *Statnipokladna.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2015 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2015/obce/detail/00576956#>

MF ČR, 2016. Obec Staříč: Rozpočet pro rok 2016. *Statnipokladna.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2016 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/obce/detail/00576956#>

MF ČR, 2017. Územní monitor: Kraj Moravskoslezský. *Statnipokladna.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2017 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/kraje/detail/CZ080>

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, 2017. Geologie: Mapová aplikace. *Msk.cz* [online]. Ostrava: Krajský úřad - Moravskoslezský kraj [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://geoportal.msk.cz/Html5Viewer/?viewer=geologie>

OBEC KAŇOVICE, 2016. Obecní úřad: Územní plán obce. *Obec-kanovice.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://www.obec-kanovice.cz/obecni-urad/uzemni-plan-obce/>

OBEC ŘEPIŠTĚ 2017. Územní plán. *Repiste.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://www.repiste.eu/obec-mistni-sprava/dokumenty/uzemni-plan?limit=30&limitstart=0>

OBEC SEDLIŠTĚ, 2017. Územní plán. *Obecsedliste.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://www.obecsedliste.cz/o-obci/uzemni-plan/>

OBEC STAŘÍČ, 2016. Územní plán. *Obec-staric.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.obec-staric.cz/obecni-urad/uzemni-plan/>

OBEC SVIADNOV, 2016. Územní plán Sviadnov, právní stav po změně č. 2. *Sviadnov.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.sviadnov.cz/uzemni-plan-sviadnov-pravni-stav-po-zmene-c-2/d-2258>

OBEC VÁCLAVOVICE, 2016. Územní plán. *Obecvaclavovice.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: http://www.obecvaclavovice.cz/uzemni_plan/

OBEC ŽABEŇ, 2016. Územní plán obce Žabeň. *Zaben.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://www.zaben.cz/uzemni-plan/>

OKD, 2012a. Stručná historie OKD: OKD po roce 1990 *Okd.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.okd.cz/cs/o-nas/strucna-historie-okd/okd-po-roce-1990>

OKD, 2012b. Životní prostředí: Rekultivace. *Okd.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.okd.cz/cs/zivotni-prostredi/rekultivace>

OKD, 2017a. Média: Tiskové zprávy: V dole Paskov se dnes přestalo dobývat černé uhlí *Okd.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.okd.cz/cs/media/tiskove-zpravy/v-dole-paskov-se-dnes-prestalo-dobyyvat-cerne-uhli>

OKD, 2017b. Kde působí OKD: Důlní závod 2. *Okd.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.okd.cz/cs/o-nas/kde-pusobi-okd/dul-paskov>

OKD, 2017c. Výroční zprávy. *Okd.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://www.okd.cz/cs/o-nas/vyrocnizpravy>

SDRUŽENÍ NÁJEMNÍKŮ BYTYOKD.CZ, 2008. Adresy bytových domů OKD: Frýdek-Místek. *Bytyokd.cz* [online]. 2008 [cit. 2017-02-03]. Dostupné z: http://www.bytyokd.cz/images/20081024_sez_fm_rpg.pdf (14. 4. 2017)

SDRUŽENÍ NÁJEMNÍKŮ BYTYOKD.CZ, 2010. Kauza BYTY OKD – největší finanční kauza současnosti. *Bytyokd.cz* [online]. 2010 [cit. 2017-02-03]. Dostupné z: http://www.bytyokd.cz/images/20100319_KauzaBYTYOKD.pdf

SOCHOR, Zbyšek, 2003. Útlum v procesu dokončení jeho restrukturalizace. *Diamo.cz* [online]. 2003 [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: http://slon.diamo.cz/hpvt/2003/sekce_1/L06.htm

STÁTNÍ BÁŇSKÁ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY, 2017. Dobývací prostory. *Cbusbs.cz* [online]. 2012 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.cbusbs.cz/index.php/dobyyvaciprostory.html>

ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017a. Analýzy stavu a vývoje trhu práce v okrese Frýdek-Místek. *Mpsv.cz* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/kop/frydek-mistek/analyzy>

ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017b. Situace na trhu práce v okrese Frýdek-Místek v roce 2016. *Mpsv.cz* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/kop/frydek-mistek/analyzy/2016rok.pdf>

ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017c. Outplacement v MSK. *Mpsv.cz* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/projekty_esf/v_realizaci/rip/projekt_outplacement_v_msk

ÚŘAD PRÁCE ČR, 2017d. Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II (POVEZ II) *Mpsv.cz* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/esf/projekty_v_realizaci/celorep/povez-ii

VÚV TGM, 2014. Oddělení GIS a kartografie: Struktura DIBAVOD. *Dibavod.cz* [online]. Praha: Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce, 2017 [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.dibavod.cz/index.php?id=27&PHPSESSID=21404427ac923a22272df1aa04a7ce51>

ZDAŘ BŮH.CZ, 2009a. Důl Paskov. *Zdarbuh.cz* [online]. 2009 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://www.zdarbuh.cz/reviry/okd/dul-paskov/>

ZDAŘ BŮH.CZ, 2009b. Důl Staříč. *Zdarbuh.cz* [online]. 2009 [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: <http://www.zdarbuh.cz/reviry/okd/dul-staric/>

Seznam tabulek v textu

Tabulka 1: Základní údaje zájmového území

Tabulka 2: Základní klimatické charakteristiky vybraného území Frýdecko-Místecka

Tabulka 3: Příjmy obcí v letech 2010–2016 z úhrad dobývacího prostoru a
z vydobytých nerostů

Tabulka 4: Přehled dobývacích prostorů na území vybraných obcí ke dni 10. 2. 2017

Tabulka 5: Výměra DP Staříč podle obcí, do kterých zasahuje

Tabulka 6: Výměra DP Staříč ve vybraných obcích

Tabulka 7: Nově vymezená zastavitelná plocha v obcích

Tabulka 8: Ekonomická náročnost útlumu těžby hrazená OKD, a. s.

Seznam obrázků v textu

Obrázek 1: Vymezení zájmového území

Obrázek 2: Geomorfologické členění území

Obrázek 3: Lysá hora z Frýdku-Místku

Obrázek 4: Vodstvo zájmového území

Obrázek 5: Flóra v přírodní rezervaci Novodvorský močál

Obrázek 6: Lokalizace dříve aktivních dolů na černé uhlí na Frýdecko-Místecku

Obrázek 7: Srovnání podílu nezaměstnaných osob okresu Frýdek-Místek,

Moravskoslezského kraje a České republiky v letech 2005-2017

Obrázek 8: Vývoj počtu zaměstnaných v oblasti těžby v okrese Frýdek-Místek v letech
2003 – 2016

Obrázek 9: Počet hlášených volných míst v profesi horník v okrese Frýdek-Místek
v letech 2003–2016

Obrázek 10: Celkový příjem a příjem z těžby černého uhlí obce Staříč v letech 2010–
2016

Obrázek 11: Celkové příjmy obce Staříč v letech 2010–2016

Obrázek 12: Meziroční vývoj rozpočtu obce Staříč

Obrázek 13: Příjmy obcí z těžby v letech 2010–2016 přepočtené na jednoho obyvatele

Obrázek 14: Přehled lokalit a rekultivací Dolu Paskov plánovaných v letech 2016–2020

Obrázek 15: Vegetace v Oprechtickém lese